

ЛИСТ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА

Три године Електродистрибуције Србије

Нове инвестиције и резултати за понос

Фото: Александар Керекеш Кеки

Уводник

Ослонац за развој Србије

Поштовани,

Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд обележила је свој Дан – 28. јануар.

Три године од формирања Електродистрибуције Србије као засебне компаније, функцију Оператора дистрибутивног система успешно реализујемо обезбеђивањем квалитетне и поуздане испоруке електричне енергије за сваког корисника. Електродистрибуција Србије је постала значајан елемент и снажан ослонац електроенергетског система и даје велики допринос привредном развоју наше земље.

За три године рада обновили смо више хиљада километара дистрибутивне мреже, замењено је и подигнуто на хиљаде нових стубова, изграђен је велики број нових трафостаница свих напонских нивоа, а на мрежу свакодневно прикључујемо нове кориснике.

Убрзано радимо на остварењу стратешког циља – даљој модернизацији и унапређењу читавог дистрибутивног система. Убрзано се уводе паметна бројила, која ће омогућити даљинско читавање потрошње и уштеду енергије.

Унапређују се и повећавају капацитети дистрибутивне мреже, граде прикључци за нову инфраструктуру, фабрике, болнице, стадионе. Пред нама је и велики пројекат ЕКСПО 2027, чијој ће реализацији и Електродистрибуција Србије дати значајан допринос.

У Србији се ствара нова модерна енергетска инфраструктура као предуслов економског развоја, који ће добити додатни подстрек великим пројектима покренутим широм наше земље. Неизоставан смо чинилац и у развоју производње енергије из обновљивих извора, као једном од кључних елемената енергетске транзиције.

Посебну захвалност дугујем стручним, вредним и посвећеним колегама у Електродистрибуцији Србије, који су гаранција да ће сви зацртани циљеви и задаци били остварени.

Пред нама је још једна изазовна година, са амбициозним плановима и задацима, за које верујем да ће бити остварени онако како је планирано.

Бојан Атлагић

В. д. директора Електродистрибуције Србије

8

10

13

18

САДРЖАЈ:

5

ТЕМА БРОЈА:
Три године Електродистрибуције Србије
**Нове инвестиције
и резултати за понос**

8

АКТУЕЛНО:
Капиталне инвестиције Електродистрибуције Нови Сад
**Радови на Фрушкогорском
коридору у пуном замаху**

9

Нова трафостаница у Браничевском округу
**Боља енергија
за убрзани развој Пожаревца**

10

Повећана ефикасност мреже у Београду
**Успешно завршен велики посао
замене трансформатора**

11

У току изградња једног 35 kV
и два 10 kV вода за ТС Дивчибаре
**Нови правац напајања
за планинску лепотицу**

13

Стабилно снабдевање
за Крагујевчане и 500 институција
**Реконструисана
трафостаница Дивље поље**

15

Електроенергетско појачање
индустријској зони код Краљева
Решење за подршку привреди

18

Ниш подиже сигурност у снабдевању на виши ниво
**Квалитет енергије
нема алтернативу**

Излази тромесечно

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497.11)(085.3)

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА: лист
Електродистрибуције
Србије / главни и одговорни уредник: Александра
Јанчић Ракичевић. -
2021, бр. 1 – децембар - Београд :
Електродистрибуција Србије, 2021-
(Београд : Birograf Comp). - 30 cm

Тромесечно.
ISSN 2812-7668 = Електродистрибуција
(Београд, 2021)
COBISS.SR-ID 54609417

Издавач: Електродистрибуција Србије доо Београд

Адреса: Булевар уметности бр. 12; 11070 Нови Београд ТЕЛЕФОН: 021/4821012 е-MAIL: pr@ods.rs

В. д. директор:
Бојан Атлагић

Директор центра
за односе са јавношћу:
Звездана
Јовановић-Поповић

ЛИСТ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА

www.elektrodistribucija.rs

Главни и
одговорни уредник:
Александра
Јанчић-Ракичевић

Штампа:
Birograf Comp doo Beograd
Атанасија Пуље бр. 22
11000 Београд

Тираж:
2.500 примерака

Три године Електродистрибуције Србије Нове инвестиције и резултати за понос

Све што се планира, улаже, гради, реконструише, мења и модернизује ради се да би сва домаћинства, привреда и институције у Србији имали квалитетно и поуздано напајање електричном енергијом

Електродистрибуција Србије је само из сопствених средстава у прве три године самосталног пословања уложила више од 30 милијарди динара у најважније инвестиционе пројекте. Те инвестиције су основа унапређења поузданости снабдевања електричном енергијом, модернизације и ширења капацитета електродистрибутивне мреже.

- У просеку се из сопствених средстава инвестира више од 85 милиона евра годишње у кључне електроенергетске објекте. Све што Електродистрибуција Србије планира, улаже, гради, реконструише, мења и модернизује ради се да би сва домаћинства, привреда и институције у Србији имали квалитетно и поуздано напајање електричном енергијом. Тако остварујемо

своју основну улогу као оператор дистрибутивног система и кључна карика електроенергетског система. Инфраструктура Електродистрибуције Србије, трансформаторске станице, стубови, каблови, заједно са другим деловима система доводе електричну енергију директно до корисника на територији целе државе. Свесни смо важности те улоге и зато улажемо и водимо рачуна о одржавању и модернизацији сваког сегмента мреже и нашег пословања. Захвалан сам запосленима у Електродистрибуцији Србије јер успех у том послу почива на знању, стручности и посвећености које свакодневно показују – рекао је Бојан Атлагић, в. д. директора Електродистрибуције Србије.

У сумирању резултата поводом 28. јануара, Дана

Електродистрибуције Србије истичу се пројекти реализовани и започети уз помоћ државе, за које су средства обезбеђена из донација, ЕУ фондова и кредита међународних финансијских институција, као што су Европска банка за обнову и развој (ЕБРД) и Европска инвестициона банка.

Кључни пројекат за унапређење мерне инфраструктуре је покренут у последњем кварталу 2023. године и у кратком року постављено је више од 120.000 паметних бројила у Београду и Новом Саду. Замена старих бројила новим паметним уређајима са могућношћу даљинског читавања прошириће се и на друге градове у Србији, тако да ће уследити Ниш, Краљево, Чачак, Ужице, Жагодина, Суботица, Врање, Зајечар, Крушевац, Сомбор и Смедерево.

Паметна бројила доносе бројне предности и корисницима и дистрибуцији јер грађани могу да прате своју потрошњу и лакше штеде енергију, подаци се аутоматски меморишу и чувају у систему, док даљинско читавање елиминисхе ризик од људске грешке, али и смањује трошкове Електродистрибуције Србије. План је да до краја деценије у дистрибутивној мрежи буде 80 одсто паметних бројила, што је на нивоу циља и земаља ЕУ.

Уз помоћ Владе Србије из фондова ЕУ, у 2023. години обезбеђена су и средства за замену трансформатора у трафостаницама напонског нивоа 10/0,4 kV на територији целе Србије. Електродистрибуција Србије добила је и уградила чак 723 трансформатора најмодернијег типа, што је повећало ефикасност рада трафостаница, а тиме и смањило губитке на мрежи.

Вредно се радило и на одржавању мреже у претходне три године. Стари алуминијумско-челични проводници замењени су отпорнијим и бољим самоносивим кабловским сноповима на чак 3.400 километара дистрибутивне мреже. Замењено је неколико десетина хиљада стубова. Само у оквиру реконструкције надземне нисконапонске дистрибутивне мреже на подручјима Краљева, Крагујевца и Ниша за шест месеци 2023. подигнуто је 21.787 стубова.

Електродистрибуција Србије активно је укључена у све велике развојне пројекте од посебног значаја за нашу државу. Нови аутопатеви, брза пруга, нове модерне фабрике страних инвеститора, дата центар и стадиони, неки су од стратешких објеката за које се обезбеђује енергетска мрежа и на тај начин даје значајан допринос привредном развоју Србије.

Припрема се изградња трафостаница и дистрибутивне мреже за напајање електричном енергијом будућег комплекса у Сурчину, у којем ће бити организована међународна изложба ЕКСПО 2027.

- Тај пројекат окосница је новог програма за економски раст и развој Србије. Зато је пред Електродистрибуцијом Србије велики и одговоран посао и сигуран сам да ћемо га успешно реализовати јер имамо знање, стручњаке и искуство – рекао је Атлагић.

За реализацију пројекта мултимедијалне изложбе ЕКСПО 2027 потребна је изградња 11 трафостаница 10/0,4 kV, прикључних разводних постројења 10 kV са уклапањем у будућу мрежу 10 kV. Највећи објекат који ће се градити је трафостаница 110/10 kV Београд 58 – Национални стадион. Та

ГРАДИЛИШТА ЗА НОВУ ЕНЕРГИЈУ

Није лако набројати ни само највеће пројекте који су у протекле три године реализовани или су радови на њима започети. На високом напону завршена је изградња ТС 110/35/10 kV Уб, која је пуштена у погон септембра 2022. године, а месец касније пуштена је у рад ТС 110/35/10 kV Тутин. У 2023. години завршене су и пуштене у рад ТС 110/20 kV Аранђеловац 2, ТС 110/35 kV Ужице 2 и ТС 110/35/10 kV Пожаревац 2, а завршни радови су у току на ТС 110/35 kV Прибој. Радови на реконструкцији завршени су на ТС 110/35 kV Петровац и ТС 110/10 kV Крагујевац 5 (Дивље поље), а завршни радови су у току на ТС 110/35/20/6 kV Шабац 1, ТС 110/10 kV Нови Пазар 2. Раде се и реконструкције ТС 110/35 kV Београд 6, ТС 110/35 kV Београд 10 и ТС 110/35 kV Велико Градиште (I и II фаза). Изградња ТС 110/10 kV Ниш б је завршена и за пуштање у погон се очекује да ЕМС заврши радове на далеководу, гради се нова ТС 110/35/20 kV Зрењанин 1, а у ТС 110/20 kV Ада у су току радови на адаптацији и опремању поља 110 kV. Од средње напонских објеката по важности за стабилно напајање омиљеног туристичког одређишта, али и по лепом изгледу издваја се новоизграђена ТС 35/10 kV Дивчибаре.

трафостаница напајаће нови сајамски простор у којем ће бити изложба ЕКСПО 2027 и све пратеће објекте неопходне за функционисање тог комплекса. Поред тога, Електродистрибуција Србије је од почетка укључена и у пројекат изградње националног стадиона у Сурчину, који ће бити уз сајамски комплекс.

Стручњаци Електродистрибуције Србије укључени су у сваку инвестицију за коју је потребно обезбедити напајање електричном енергијом, монтери су даноноћно на терену, када год је потребно брзо нормализовати напајање у ванредним ситуацијама које изазивају временске неприлике. Ради се на развијању нових пројеката уз свакодневни посао на одржавању и изградњи мреже. Тако је било у претходне три године и наставиће се и у наредном периоду.

P.E.

Капиталне инвестиције Електродистрибуције Нови Сад Радови на Фрушкогорском коридору у пуном замаху

Пројекат обухвата неколико градилишних места на којима се обезбеђује електроенергетска инфраструктура за радове, који су у току

Новосадска електродистрибуција започела је изградњу прикључака за градилишта кључних објеката трасе брзе магистрале Нови Сад – Рума и петог дунавског моста. Ту спадају по две трансформаторске станице 20/0,4 kV за сваки од мостова са обе стране Дунава, као и две за изградњу тунела Иришки венац, једна у Парагову у надлежности Електродистрибуције Нови Сад (ЕДНС), а друга на локацији будуће наплате проласка кроз тунел и контролног центра тунела са стране Ирига која је у надлежности румске Електродистрибуције.

Руководилац Зорица Станковић

из Дирекције за планирање и инвестиције каже да је пред Електродистрибуцијом Нови Сад у наредне две године обиман посао око израде техничких решења на измештању и заштити свих постојећих енергетских објеката који се налазе на делу будуће саобраћајнице.

– Предстоји и пројектовање и изградња свих недостајућих електроенергетских објеката у служби трајних прикључака за потребе брзе магистрале. Посебан изазов представља решавање трајног прикључка напајања тунела Иришки венац – рекла је Станковићева.

Како истиче, изузетно је важна изградња петог моста у продужетку Булеvara Европе, како би се стекли неопходни услови за напајање Новог Сада из правца Лединаца, чиме би се омогућило коришћење постојећих капацитета трафостанице 110/20 kV „Нови Сад 1“. Ово стога што су већ затражени нови капацитети у Граду, али и за буће потребе ширења Новог Сада уз Дунав.

На потезу Нови Сад-Рума планирана је изградња брзе магистрале од аутопута Е75, између пумпе Минут и чеоне наплатне станице Нови Сад Југ, до уласка у тунел испод Фрушке горе. Ту је и подизање моста преко Дунава на потезу Каћ-Петроварадин са обилазницом око Петроварадина, вијадукт и тунел Ширине, а потом и проширење постојећег пута према Руми са изградњом тунела Иришки венац. За тунел ће бити постављене две цеви у дужини од 3,5 километара, што га чини најдужом грађевином те врсте у Србији. У исто време са Фрушкогорским коридором, започета је и изградња петог моста преко Дунава у продужетку Булеvara Европе са новосадске стране, односно обилазнице око Сремске Каменице са сремске стране, која ће спојити Нови Сад на још једном месту са Фрушкогорским коридором, односно аутопутем.

Маријана Јојић

Нова трафостаница у Браничевском округу

Боља енергија за убрзани развој Пожареваца

Пуштен у рад важан електроенергетски објект на територији Дистрибутивног подручја Крагујевац

У Пожаревцу је, у присуству Дубравке Ђедовић Хандановић, министарке за рударство и енергетику, свечано пуштена у рад нова трафостаница 110/35/10 kV Пожаревац 2, која је од капиталног значаја за сам град и његову околину. Укупна вредност ове инвестиције Електродистрибуције Србије премашује 585 милиона динара.

- Завршетак изградње и пуштање у рад нове високонапонске трафостанице Пожаревац 2, као и двоструког прикључног далековада, од изузетног је значаја за град Пожаревац и ширу околину с обзиром да даје подстицај индустријском развоју града, а становништву сигурније и поузданије напајање електричном енергијом. У Пожаревцу се убрзано развија индустрија и зато је било важно изградити нове енергетске капацитете. Након пуштања у рад ове трафостанице стичу се услови за реконструкцију постојеће, која је стара више од 60 година, а обезбеђени су и алтернативни правци напајања електричном енергијом што се ради и у другим местима у Србији - рекла је Ђедовић Хандановић.

Министарка је нагласила да у претходном периоду није било довољно инвестиција у средње-напонску и нисконапонску мрежу и да је од 2023. године држава обезбедила 180 милиона евра инвестиција, што су уједно и највећа улагања у последњих неколико деценија.

Нова ТС 110/35/10 kV Пожаревац 2 изграђена је на око два километра од центра града, на простору површине око два хектара. Објект је грађевински изведен за два трансформатора, а по завршетку прве фазе активан је један трансформатор снаге 31,5 MVA. Трафостаница обухвата постројење 35 kV за унутрашњу монтажу изоловано ваздухом, као и постројење 10 kV за унутрашњу монтажу, такође изоловано ваздухом. Трафостаницом се управља преко станичног рачунара. Уграђена је и савремену микропроцесорска заштиту, као и уређај за помоћно напајање, а ТС је и даљински повезана оптичким путем са диспечерским центром.

-ТС Пожаревац 2 је од изузетног значаја за функционисање

електроенергетског система на подручју града Пожаревац и читавог Браничевског округа, који обухвата осам општина – рекао је др Дејан Савић, координатор Дистрибутивног подручја Крагујевац. – Обезбедиће се већа сигурност снабдевања купаца електричном енергијом на територији Електродистрибуције Пожаревац и дугорочно решити пораст потрошње у делу дистрибутивне мреже, као и омогућити развој свих врста делатности, од пољопривреде, преко индустрије, па до туризма овог краја.

Ова капитална инвестиција један је од неколико важних инфраструктурних пројеката који су завршени на Дистрибутивном подручју Крагујевац. Планови руководства Дистрибутивног подручја Крагујевац обухватају наставак улагања у кључну инфраструктуру, па се тако планира реконструкција ТС 110/35 kV Велико Градиште, реконструкција и доградња ТС 110/35 kV Пожаревац, изградња ТС 110/35/10 kV Крагујевац 4 Сајмиште, изградња ТС 35/10 kV Баре, реконструкција ТС 35/10 kV Велика Плана 1 и Смедерево 4.

Бојан Радојевић

Повећана ефикасност мреже у Београду

Успешно завршен посао замене трансформатора

На Дистрибутивном подручју Електродистрибуције
Београд замењен је 161 трансформатор

Електродистрибуција Србије добила је 723 нова трансформатора најмодернијег типа, која ће искористити за унапређење дистрибутивне мреже на територији целе Србије. Средства за замену трансформатора обезбедила је Влада Србије из фондова ЕУ у оквиру Пројекта мера за ублажавање последица енергетске кризе. Од укупног броја, Дистрибутивном подручју Електродистрибуција Београд припао је 161 трансформатор.

– Захваљујући доброј организацији и преданом раду запослених у Служби за одржавање електроенергетских објеката, замењен је 161 трансформатор на дистрибутивном подручју Београда. С обзиром на то да су рокови били кратки, посао обиман, све је завршено ефикасно и на време – рекао је др Александар Јокић, координатор Дистрибутивног подручја Електродистрибуција Београд.

Уграђени су уљни трансформатори снаге 630 kVA и 1.000 kVA, зависно од типа трафостаница. Углавном су уграђивани трафои истог напонског нивоа као претходни, али када је ситуација то захтевала због повећаног броја потрошача, постављани су трафои веће снаге. Заменом трафоа повећана је ефикасност трафостаница, смањени су губици на мрежи, односно они су сведени на минимум.

– Постигли смо циљ да сви корисници на подручју које покривамо имају сигурније снабдевање електричном енергијом – нагласио је Јокић.

Замена трафоа урађена је по приоритетима, циљано, на основу старости. Тако је у Огранку Београд центар замењено 56 трафоа снаге 1.000 и 630 kVA, затим у Огранку Земун 38 трафоа, од тога 22 снаге 1.000 kVA и 16 снаге 630 kVA, док је у Огранку Баново брдо замењено 34 трафоа. На подручју Огранка Крњача уграђено је 19 трафоа, и то по три снаге 400 kVA и 1.000 kVA, као и 13 снаге 630 kVA. У Огранку Младеновац инсталирано је 10, док су у Огранку Обреновац замењена четири трафоа.

Добра припрема, додао је Јокић, организованост и максимално залагање свих запослених на овом пројекту представљају кључ успеха и захваљујући томе сви изазови

БАЛКАНСКОМ УЛИЦОМ

Запослени у Огранку Београд Центар успешно су заменили трафо на изазовној локацији у Балканској улици. Посао су отежавали неприступачан терен, велики броју шахтова и огромно дрво платана које је под заштитом Града Београда. Сналажљивошћу и знањем, посао замене трафоа урађен је професионално и на време.

приликом замене трафоа успешно су превазиђени.

– Дешавало се да техничари из трафо-секције у једном дану замене чак три трафоа, али када је ситуација на терену сложенија мењали су по један дневно. Запослени су поред посвећености показали и тимски дух тако да су по завршетку замене трафоа у свом огранку, помагали колегама из других огранака – рекао је Јокић.

Највећи део посла урађен је у новембру и децембру 2023. године, а због сложености посла радиле су по три екипе у две смене. Највише

трафоа замењено је тамо где су велики стамбени комплекси односно велики број потрошача. На пример то су стамбени блокови на Новом Београду који припадају Огранку Земун.

– Стари трансформатори јесу функционисали, али све ово је урађено превентивно, да би се повећала ефикасност и смањили губици на мрежи. Самом заменом обезбеђује се боља поузданост и ефикасност електроенергетског система на нивоу Дистрибутивног подручја Београд – закључио је Јокић.

Катарина Поповић

У току изградња једног 35 kV и два 10 kV вода за ТС Дивчибаре

Нови правац напајања за планинску лепотицу

По завршетку другог вода за један од најлепших електроенергетских објеката у Србији, ТС 35/10 kV Дивчибаре биће у пуном капацитету

За трафостаницу 35/10 kV Дивчибаре гради се други средњенапонски кабловски вод који ће омогућити двоструко напајање овог новоизграђеног електроенергетског објекта.

- У току су радови на изградњи 35 kV кабловског вода од стуба на највишем врху Дивчибара до трафостанице. По њиховом завршетку биће остварена 35 kV веза између Осеченице и Дивчибара, што је важно због двоструког напајања. На истој траси се полаже и два 10 kV кабла чија је намена напајање будућег елитног насеља Краљев сто. Рок за завршетак радова је половина ове године – рекао је крајем марта Иван Драгићевић, директор огранка Електродистрибуција Ваљево.

ТС Дивчибаре је саграђена због повећаног броја захтева инвеститора за прикључке велике одобрене снаге. Реаговало се хитро и поред пута за улазак у центар туристичког насеља веома брзо је подигнута трафостаница

која је одмах преузела на себе напајање дела корисника. У ТС су инсталирана два трансформатора снаге осам MVA, а тренутно се напаја једним 35 kV каблом из правца Режане. Уз то су изграђена и четири 10 kV далековода из трафостанице чиме је обезбеђено сигурније напајање за цело подручје, као и изводне ћелије из трафостаница 35/10 kV Режана и Осеченица до ТС Дивчибаре.

НАЈЛЕПША ТРАФОСТАНИЦА У СРБИЈИ

Трафостаница има два трансформатора која су у затвореном и заштићена од оштре климе на око 1.000 метара надморске висине. У унутрашњости овог архитектонски

атипичног објекта за једну трафостаницу је најмодернија опрема која постоји на светском тржишту, произведена у реномираној компанији Schneider. Трафостаница има систем даљинског управљања и контроле, а улаз је омогућен уз помоћ картице. У изградњу трафостанице и прикључних водова инвестирано је 350 милиона динара. За читаво подручје које покрива, сада је обезбеђено поуздано и безбедно напајање. То је важно свим инвеститорима који и даље настављају да граде туристичке капацитете на овој планини лековите климе. На основу раста броја посетилаца из Србије и иностранства и у летњем и у зимском периоду очекује се наставак ширења туристичких капацитета и изградња нових објеката. Електродистрибуција Србије ће обезбедити добре напонске прилике за даљи развој туризма на Дивчибарарама и леп одмор и у шпицу сезоне.

Игор Андрић

Најмодернији електроенергетски објекат за индустријску зону Нови капацитети за прикључење фабрика у Аранђеловцу

Трансформаторска станица Аранђеловац 2 обезбеђује стабилно и безбедно снабдевање електричном енергијом

У Јужној индустријској зони Аранђеловца у пробни рад је пуштена трафостаница 110/20 kV Аранђеловац 2. Инсталисана снага је 31,5 MVA са могућношћу проширења за још један трансформатор истих карактеристика. Вредност инвестиције је око три милиона евра.

– Изградња овог електроенергетског објекта је веома изазован подухват. Терен је специфичан и захтевао је насипање земљишта и измештање постојеће водоводне и гасне мреже. Стављање под напон ове трафостанице побољшаће напонске прилике, а са даљом изградњом далековода створиће се могућност за резервно напајање које до сада није било могуће. Пре свега створени су предуслови за нове инвестиције на том подручју – каже Ненад Златковић, директор огранка Електродистрибуција Аранђеловац.

У зони су велики индустријски капацитети као што је компанија Књаз Милош, Бекамент, Геровит,

Кубршница Универзум, Победа, Омија Венчац, Баумит али и бројни мањи производни капацитети и фирме које се баве експлоатацијом минералних сировина. Сви они су попунили тек 30 процената капацитета зоне. Већ постоје најаве бројних, успешних предузећа за изградњом производних, пословних и магацинских простора, што пре

изградње те трафостанице није било могуће.

Сви инвеститори ће имати добро и квалитетно снабдевање електричном енергијом, кажу одговорни. У самој трафостаници је уграђена опрема реномираних произвођача, и она је даљински управљива и без посаде.

Игор Андрић

Реконструкција далековода Бањани-Коцељева

Сигурно снабдевање и у време планских ремонта

Мачва добија нови део мреже са замењеним стубовима, изолаторима и ужетом

Реконструкција далековода 35 kV Бањани – Коцељева у дужини од око 16 километара је у току и одвија се по плану. Радови обухватају замену шест стубова, комплетне изолације и замену дотрајалог ужета од 35 милиметара квадратних са новим од 50. Тако се повећава пропусна моћ старих далековода, што омогућава пренос веће снаге.

Модернизација тог далековода је од велике важности за овај део Мачванског округа. На њему није било већих радова од када је стављен под напон. Број купаца и привредних објеката знатно се повећао па зато у периоду извођења ремонта и непланираних прекида више од 2.000 корисника није могло да буде редовно снабдевано електричном енергијом. Ова реконструкција то мења и сви корисници система са територије општине Коцељева ће бити снабдевени електричном енергијом у време планских радова и ванредних ситуација. Носилац посла, вредног око 23 милиона динара је Електродистрибуција Србије, а извођач радова је Електро монтажа Краљево.

–Трајно напајање општине је предвиђено реконструкцијом трафостанице 35/20 kV Коцељева. Расписан је тендер, изабран је извођач радова и за највише две године она ће постати ТС 110/20 kV, што ће дати виши квалитет у дистрибуцији електричне енергије – каже Блажа Кнежевић, нови директор огранка Електродистрибуција Шабац. Истиче да ће сва актуелна и планирана улагања обезбедити боље снабдевање за грађане и привреду, са мањим бројем и трајањем прекида. Закључује да је управо то оно што и инвеститори желе, пошто је редовно снабдевање електричном енергијом важно за развој производних капацитета.

Игор Андрић

Стабилно снабдевање за Крагујевчане и 500 институција

Реконструисана трафостаница Дивље поље

Подигнута поузданост снабдевања
електричном енергијом за око
40.000 житеља Крагујевца

Трафостаница 110/10/10 kV КГ 005 Дивље поље пуштена је у рад након свеобухватне реконструкције чиме је завршен још један капитални пројекат на Дистрибутивном подручју Крагујевац, који ће осигурати поуздано снабдевање електричном енергијом више десетина хиљада Крагујевчана. Пројекат је укључио комплетну замену постојеће примарне и секундарне опреме на свим напонским нивоима, уградњу додатног трансформатора снаге 31,5 MVA, опреме за ново трафо поље 110 kV и опреме за нове ћелије на секундару и терцијеру. Завршени су и неопходни грађевински радови за прилагођавање новој опреми, као и санација самог објекта. Тако је инсталисана снага ове трафостанице повећана на два пута 31,5 MVA.

- Реконструкцијом ове значајне трафостанице повећава се поузданост снабдевања електричном енергијом за око 40.000 грађана Крагујевца – истиче Биљана Јанковић, директор Сектора за планирање

и инвестиције Дистрибутивног подручја Крагујевац.

- Удвостручили смо инсталисану снагу трафостанице на 63 MVA, уградили модерну ефикасну опрему и обухватили све грађевинске радове за санацију објекта. Повећана снага је била императив јер је изграђен велики број нових институција, привредних објеката и стамбених насеља у делу града који снабдева та трафостаница.

Реконструисани електроенергетски објекат обезбедиће квалитетније снабдевање електричном енергијом за око 16.000 крагујевачких домаћинстава у градским и сеоским насељима, укључујући и око 2.000 новоизграђених станова, као и највеће крагујевачко насеље Аеродром.

Додатно се унапређује напајање електричном енергијом за готово 500 привредних субјеката и институција, попут нове Палате правде, новог затвора, Универзитетског клиничког центра, Хитне помоћи, студентског дома, крагујевачког Универзитета, читавог низа факултета, средњих и основних

школа, као и многих других корисника.

- Ова инвестиција обезбедиће стабилније и поузданије снабдевање електричном енергијом и тиме унапредити квалитет живота великог броја људи – каже др Дејан Савић, координатор Дистрибутивног подручја Крагујевац.

Савић истиче да квалитетно снабдевање електричном енергијом постаје предуслов за привредни развој свих градова и општина на Дистрибутивном подручју Крагујевац који желе да привуку стране и домаће инвестиције и омогуће отварање нових радних места.

Руководство Дистрибутивног подручја Крагујевац наставља да улаже у важну електроенергетску инфраструктуру на територији Електродистрибуције Крагујевац, па се тако у наредном периоду планира изградња трафостанице 110/35/10 kV Крагујевац 4 Сајмиште, затим изградња трафостанице 35/10kV Баре, као и изградња и реконструкција 35 kV подземних и надземних водова.

Бојан Радојевић

Завршена реконструкција ТС 110/35 kV Петровац на Млави

Модернизована кључна трафостаница за 25.000 корисника

Трафостаница за поуздано снабдевање источне Србије стављена у погон

Трафостаница 110/35 kV Петровац на Млави враћена је у функцију са новим опремом пошто је окончана потпуна реконструкција тог кључног електроенергетског објекта. У пројекат уложено је више од 500 милиона динара, од чега је готово половина обезбеђена из кредита Светске банке.

Та трафостаница представља један од најважнијих објеката у електроенергетском систему Републике Србије, јер је балансни чвор између Термоелектране Морава, термоелектрана у Костолцу и хидроелектрана Ђердап важна тачка у управљању преносним системом земље. После вишедеценијског рада и проблема са поплавама реке Млаве, опрема ТС 110/35 kV Петровац на Млави замењена је новом, а грађевински део објекта је реконструисан и дограђен.

Поред грађевинских радова на реконструкцији, замењена је опрема у оквиру постројења 110 kV, урађена је инсталација два нова енергетска трансформатора 110/35 kV, снаге 31,5 MVA, а изграђен је и нови објекат разводног постројења 35 kV са већим бројем извода и најсавременијом опремом. У склопу тих радова израђени су и нови носачи

апарата, систем уземљења ТС, нове саобраћајнице, приступни путеви и пешачке стазе, спољна расвета, антикорозивна заштита постојећих челичних портала и нови расплет на 35 kV напонском нивоу, због чега су подигнута три нова челично-решеткаста далеководна стуба и положени кабловски водови од новог разводног постројења.

Као заштита од плавлјења постројења које се налази на само 30 метара од објекта, уграђени су системи за мерење нивоа подземних вода, направљен је систем дренажних канала и канала за одводњавање, док је ката целе парцеле подигнута за 40 центиметара, а разводног постројења чак за метар.

Реконструисана је и командно-погонска зграда, у коју је уграђен модеран систем микропроцесорске заштите и управљања, видео надзора, контроле приступа и дојаву настанка пожара. Управљање и надзор трафостаницом је са локалног SCADA система, савременом рачунарском, мрежном и комуникационом опремом, као и даљински из надлежног центра управљања путем оптичке телекомуникационе мреже.

– Свеобухватна реконструкција

и доградња трафостанице 110/35 kV Петровац на Млави обезбедиће већу поузданост и расположивост овог постројења и квалитетнију испоруку електричне енергије корисницима система у источној Србији – каже Драшко Вићић, руководилац Сектора одржавања електроенергетских објеката и мерних места (ЕЕО и ММ) на Дистрибутивном подручју Крагујевац.

– Средства Светске банке су искоришћена за набавку крупне електроенергетске опреме, док је Електродистрибуција Србије обезбедила остатак средстава за грађевинске и електромонтажне радове, као и за осталу неопходну опрему и материјал – објашњава Вићић.

Током радова, због великог значаја објекта за преносни систем Републике Србије, трафостаница је све време била у експлоатацији, па преко 25.000 корисника система није осетило радове захваљујући доброј организацији, планирању и иновативним инжењерским решењима запослених Дистрибутивног подручја Крагујевац и извођача радова, као и доброј сарадњи са Електро mreжом Србије.

Бојан Радојевић

Брза реакција запослених у Сектору одржавања ДП Краљево

Повећана енергетска поузданост за цементару у Косјерићу

Велики посао завршен за мање од два радна дана првог викенда у фебруару

У трафостаници 110/х kV Косјерић је замењен растављач у термину планског искључења далековода 110 kV према цементари Косјерић. Нешто раније су мењани други непоуздани елементи, а на крају је остало да се замени 110 kV малоуљни прекидач.

- Запослени у Сектору за одржавање Дистрибутивног подручја Краљево су све потребне активности завршили у рекордном времену зато што смо бринули да дужином искључења не ометамо производни процес у цементари. Паралелно са овим активностима урађена је ревизија далеководног поља, која је имала за циљ да предупреди отказе 110 kV прекидача и остале опреме - објашњавају у овом Сектору.

Ово је само део послова који се ради на најважнијем електроенергетском објекту у Косјерићу. Планирано је да се што пре у погон укључи други трансформатор на овој „стодесетки“. Сада је у функцији један, па се ревизијама приступа с посебном пажњом, јер су у време великих оптерећења планска искључења немогућа.

Замена 110 kV растављача значи елиминисање дела опреме који је отежавао функционисање. Све је урађено брзо, али квалитетно и у време викенда, тако да фабрика није требало да смањује производњу. После свих ових радова омогућено је безбедније и квалитетније снабдевање.

Игор Андрић

ЕНЕРГИЈА ЗА ЦЕМЕНТ

ЕДС је овим радовима обезбедила боље услове за фабрику која за српско и црногорско тржиште производи чак 750.000 тона цемента годишње. Тако се задовољавају основне потребе за изградњом грађевинских објеката и инфраструктуре. На најбољи начин се обезбеђује становање, омогућава трговина и подстиче повезаност људи и ширих заједница, а све то би било незамисливо без сигурног снабдевања електричном енергијом.

Електроенергетско појачање индустријској зони код Краљева

Решење за подршку привреди

Мобилна трафостаница је добро решење за привреднике из индустријске зоне у селу Адрани који су захтевали прикључење на мрежу и повећање снаге

У индустријској зони Шеовац код Краљева у току су припремни радови за градњу трафостанице 35/10 kV, која ће са снагом од два пута по осам MVA обезбедити неопходно повећање енергетских капацитета. То је један од првих електроенергетских објеката из великог пројекта модернизације и аутоматизације средњенапонске мреже који је покренула Електродистрибуција Србије. Кроз тај пројекат само на терену Дистрибутивног подручја Краљево биће изграђено седам нових трафостаница истог преносног нивоа, а реконструисано још три. До завршетка изградње нове трафостанице у зони Шеовац, запослени у Електродистрибуцији Краљево обезбедили су замену.

- У Електродистрибуцију Краљево долазе бројни захтеви за повећање снаге и нове прикључке у индустријској зони. Пронашли смо квалитетно привремено решење тако што смо поставили и пустили под напон мобилну трафостаницу 35/10 kV инсталисане снаге осам MVA. То је била прва трафостаница тог типа у Србији, а набављена је после земљотреса у Краљеву 2010. године и још је оперативна. Мобилна и будућа трафостаница Шеовац нису на истој локацији, већ су 600 метара удаљене, што је специфична, али најбоља могућност - рекао је Никола Ђорђевић, директор Електродистрибуције Краљево.

У непосредној близини зоне је велики произвођач намештаја који осим у соларне панеле жели да инвестира и у когенеративно постројење. Радови на енергетској мрежи су планирани по фазама. Фазно ће бити обједињена привремена и трајна решења за прикључење постојећих производних објекта, повећање снаге и прикључење постројења за производњу електричне енергије.

Индустријска зона Шеовац је на четири километра од центра Краљева, на путу за Чачак. Налази се само осам километара од цивилног аеродрома Лађевци. У току су радови на Моравском коридору, па ће Краљево постати град који има и аутопут и аеродром. Стручњаци Сектора за планирање и инвестиције Дистрибутивног подручја Краљево знањем и радом доказали су да успешно прате темпо развоја производних капацитета и иновација, тако да су спремни да обезбеде енергетску инфраструктуру за нове инвестиције.

Игор Андрић

Адаптација трафостанице 35/20(10) kV Лиман

Радови нису прекидали напајање електричном енергијом

Осигуравамо снабдевање новосадског градског језгра

Постројење 35 и 10 kV за сва четири постојећа трансформатора у ТС Лиман замењена су новим средњенапонским постројењем произвођача Schneider Electric са комплетном заштитно-управљачком опремом истог произвођача. Наташа Ћопић, директор Сектора за планирање и инвестиције Дистрибутивног подручја Нови Сад каже да је у току радова и за време адаптације трафостаница непрекидно испоручивала електричну енергију уз несмањен квалитет.

– Користили смо помоћно 20 (10) kV мобилно разводно постројење, захваљујући чему су сви изводи те трафостанице остајали у функцији. У току адаптације је успешно превазиђена и ситуација са напајањем целог подручја Новог Сада у време прошлогодишњих временских непогода када је град захватило олујно невреме, као и током зимског празничног периода – рекла је Ћопићева.

Окончани су радови на делу постројења 35 и 20(10) kV сабирничких секција 4,3 и 2. Завршени су и радови на унутрашњем осветљењу, сопственој потрошњи саме трафостанице. Предстоје радови на делу постројења 35 и 20 (10) kV сабирничке секције 1, трансформатора ЕТ1.

Врло близу је завршетак и грађевинских, пре свега изолатерских и фарбарско-молерских радова. Целокупна адаптација би требало да буде завршена у другој половини 2024. године.

Маријана Јојић

За беспрекорно функционисање фабрике млека

Сомболед енергетски обезбеђен

Радови завршени за пола године

Новоизграђено разводно постројење 20 kV Млекара у Сомбору пуштено је у рад и омогућило стабилно напајање фабрике млечних производа Сомболед. Тај електроенергетски објекат је даљински управљив.

Како објашњава Иван Радловић из Сектора за енергетику и инвестиције у Огранку Електродистрибуција Сомбор уграђена је нова расклопна опрема у SF6 изведби произвођача Schneider Electric. Постоје четири извода, а напајање је из две трафостанице 110/20 kV Сомбор 1, из које иде један 20 kV извод и Сомбор 2 са три 20 kV извода.

Добро је и то што је то постројење доступно са јавне површине, тако да радници сомборске Електродистрибуције приликом интервенција не морају да улазе у круг фабрике.

Изградња Разводног постројења завршена је за пола године, за извођење електромонтажних и грађевинских радова били су задужени Сомборелектро и Бетоњерка Сомбор. Вредност инвестиције је 14,5 милиона динара без ПДВ-а.

Маријана Јојић

Обезбеђен прикључак за нови фудбалски стадион Стиже енергија за победе Лесковчана

Један од најзначајнијих послова Огранка Лесковац је и прикључење градског стадиона Дубочица на електродистрибутивну мрежу

Лесковачки огранак Електродистрибуције Србије изградио је нову трафостаницу 10/0,4 kV Стадион Дубочица са прикључним разводним 10 kV постројењем за градски фудбалски стадион. Максимална одобрена снага целог комплекса стадиона је 2.507 kW, а електрична енергија се користи за осветљење стубова са рефлекторима висине 32 метра, за грејање терена, односно композита природне и вештачке траве као и напајање просторија стадиона, система видео надзора, система дојаве пожара и противпожарне заштите, система контроле уласка и озвучења.

За главни правац напајања изграђен је директан кабловски вод напона 10 kV из трафостанице

110/10 kV Лесковац 6 пошто је стадион у непосредној близини те трафостанице. Резервни правац напајања је обезбеђен из суседне ТС 10/0,4 kV Дуванска станица, такође изградњом кабловског вода из ове трафостанице. Поред тога, и комплекс стадиона поседује агрегат као извор непрекидног напајања. Оба постројења, и ПРП 10 kV Стадион Дубочица и ТС 10/0,4 kV Дуванска станица су аутоматизована и њима се управља из ПДЦ Лесковац.

Стадион Дубочица саграђен је на локацији старог, одавно руинираног стадиона на којем је дужи низ деценија играо истоимени локални фудбалски клуб. Након комплетног уклањања објекта старог стадиона, градња новог објекта је почела 2021.

године, а завршена је 2023. године. Нови стадион има нешто више од 8.000 места, и саграђен је и опремљен према строгим стандардима, те спада у највишу категорију објеката те врсте - UEFA 4. Захваљујући томе, на њему је крајем прошле године одиграно више међународних фудбалских утакмица, пошто матични стадиони неких домаћих клубова немају лиценцу за одигравање утакмица у одговарајућим европским такмичењима. Последња међународна утакмица одиграна 2023. године је она између репрезентација Србије и Бугарске која је донела нашем тиму пласман на европско фудбалско првенство након дугог периода одсуства са тог такмичења.

Небојша Станковић

ВЕК ФУДБАЛА ДУБОЧИЦЕ

Фудбалски клуб Дубочица је основан 1923. године и прошле године је обележио стогодишњицу од оснивања. Седмдесетих година прошлог века, клуб је остварио запажене резултате у Другој лиги - Исток, на нивоу бивше савезне државе. Последњих година Фудбалски клуб Дубочица почиње полако да се уздиже и стреми ка бољим резултатима, барем се тако надају њени навијачи. Што се тиче услова за рад клуба, то им неће недостајати. Нарочито не електрична енергија.

Ниш подиже сигурност у снабдевању на виши ниво

Квалитет енергије

Покренуте значајне инвестиције за мрежу југоистока Србије од којих ће неке већ до краја године почети да доносе бенефите корисницима

Лепо време, упркос важећем зимском календару, омогућило је раније отварање грађевинске сезоне и почетак радова на важним електроенергетским објектима већ у фебруару. И ове године на Дистрибутивном подручју Ниш ничу нове трафостанице и биће развучени нови далеководи, а за поједине инвестиције радиће се на постављању њихових правних темеља. Грађевински радови за нове трафостанице на високом напону кренули су у Зајечару и Прокупљу, а ускоро ће почети и у Алексинцу.

Непрестана улагања у нове капиталне електроенергетске објекте и модернизација и аутоматизација постојећих неопходан су предуслов за развијање стабилног и поузданог енергетског система

Према речима Ненада Миленковића, главног стручног сарадника у Дирекцији за планирање и инвестиције Дистрибутивног подручја Ниш, већ су почели радови на изградњи ТС 35/10 kV Зајечар 4, снаге два пута по четири MVA.

– Потписан је уговор за извођење радова, исходовано је решење о одобрењу за извођење, и у току је изградња те трафостанице. Радници су на терену. Сврха инвестирања је стварање могућности за сигурно и несметано снабдевање становништва и привреде града Зајечара, као и проширење могућности за његов привредни развој – истиче Миленковић. Вредност пројекта је већа од 250 милиона динара.

– Очекује нас овде и изградња двоструког кабловског вода 35 kV од трафостанице 110/35 kV Зајечар 2 до ТС 35/10 kV Зајечар 4 - напомиње Миленковић. И ту су се, како сазнајемо, користили леви фебруарски дани да се изведу сви потребни радови. Миленковић каже да се завршетак свих планираних радова предвиђа за октобар 2024. године. Вредност пројекта је 80,6 милиона динара.

Светлост дана треба да угледа и

трафостаница 35/10 kV Прокупље, снаге два пута осам MVA.

– Потписан је уговор за извођење радова, исходовано решење о одобрењу за извођење радова и кренуло се са припремним грађевинским радовима на изградњу ове трафостанице. Реализацијом те инвестиције становништво и привреда града Прокупља добија не само квалитетну и сигурнију испоруку електричне енергије као најзначајнијег бенефита од овог новог електроенергетског објекта, већ и проширење могућности за привредни развој града Прокупља – тврди Миленковић. Завршетак те трафостанице се предвиђа за јесен ове године. Вредност пројекта је изнад 274 милиона динара.

Пут од идеје, прављења пројекта до коначне реализације неког електроенергетског објекта је дуг и испуњен многим препрекама, али замисао нађем начин да се и реализује.

Сада је на реду реконструкција ТС 110/35 kV Алексинац која је такође снаге два пута по 1,5 MVA.

– Реконструкција предвиђа комплетну замену старе електроопreme и енергетских трансформатора. За реализацију овог пројекта је набављена комплетна опрема и потписан уговор о извођењу радова и уградњи – истиче Миленковић уз напомену да је добијена грађевинска дозвола и очекује се да почетак реконструкције.

Постојећа трафостаница ТС 110/35kV Алексинац лоцирана је на ободу Алексинца, на око пола километра од аутопута Београд-Ниш, са леве стране пута Алексинац-Житковац. Ималац права власништва на тој парцели је Електродистрибуција Србије, што ће, како Миленковић каже, много олакшати почетак радова.

– За остварење пројекта реконструкције ТС Алексинац није потребан откуп нових парцела, односно, сви радови се одвијају на постојећој парцели општине Житковац – каже он. Будући да поред

Нема алтернативу

ове трафостанице пролази регионални пут и да простор поред ње није густо насељен, не очекују се проблеми кад крену радови, јер је олакшан приступ возилима којима се превози крупнија опрема.

–Та трансформаторска станица представља веома важан електроенергетски објекат у електродистрибутивној мрежи. Из ТС 110/35 kV Алексинац се обезбеђује и резервно напајање за ТС 35/10 kV Топоница чије је основно напајање из правца ТС 110/35 kV Ниш 1. Представља место повезивања преносног и дистрибутивног система и намена му је дистрибуција електричне енергије у општинама Алексинац (посредством напајања ТС 35/10 kV и ТС 35/6 kV) и Сокобања – објашњава наш саговорник. Трафостаница ТС 110/35 kV Алексинац омогућује напајање електричном енергијом нешто више од 51.500 становника општине Алексинац, те око 15.000 становника општине Сокобања, као

и индустријских, туристичких и других корисника на овом подручју.

Миленковић каже да реализација овог пројекта утиче на читав низ економских користи, као генератор свеобухватног економског напретка и повећања животног стандарда попут прикључења нових купаца, домаћинстава и фабрика, и стварање предуслова за долазак будућих

инвеститора. Основни разлог нове градње, доградње и реконструкције трафостанице 110/35 kV Алексинац у Алексинцу, је стварање техничких могућности за прикључење 110 kV далековода у правцу ТС 110/35 kV Соко Бања у постројењу 110 kV. Окончање свих планираних радова предвиђа се за наредну годину, а укупна процењена вредност инвестиција је нешто више од 435 милиона динара.

Оливера Манић

Бољи напонски услови за житеље Јужног Баната

Инвестиција растерећује мрежу у Пландишту

Поред прикључења електране на обновљиве изворе енергије, Пландиште добија стабилније и поузданије снабдевање електричном енергијом

Изградња трафостанице 35/20 kV Пландиште 1 повећава поузданост у напајању корисника и ствара услове за развој будућих инвестиција у тој општини. Трафостаница је намењена за дистрибуцију електричне енергије из нове електране на биомасу чији је власник и финансијер радова „Мидала инвест груп“ из Вршца. Изградња тог електроенергетског објекта биће изведена у две фазе, при чему би у завршници радова прерасла у ТС 110/20 kV.

Александар Чејић, руководилац погона Вршац каже да је у склопу 20 kV постројења предвиђено пет нових дистрибутивних 20 kV извода за напајање корисника са подручја општине Пландиште као и два извода за напајање сопствене потрошње електране.

Током изградње трафостанице положено око 14 километара 35 kV и 20kV дистрибутивних каблова за потребе снабдевања купаца електричном енергијом.

У првој фази предвиђено је да се већи део насеља Пландиште прикључи на нову трафостаницу док би се у наредном периоду накнадном изградњом 20 kV мреже створили услови за пребацивање и осталих корисника са територије општине Пландиште на нову трафостаницу. На тај начин омогућило би се гашење трафостанице 35/20 kV Пландиште мини и значајно растеретила трафостаница 35/10 kV Јерменовци.

Инвеститор ових радова је Електродистрибуција Србије, а завршетак прве фазе се очекује почетком маја ове године.

Маријана Јојић

Почела изградња трафостанице Ваљево 12

Нови мегавати за индустријску зону

Завршетак изградње овог важног електроенергетског објекта очекује се током 2025. године

ПАРТНЕР ВЕЛИКИХ ИНВЕСТИТОРА

Техничка школа Ваљево има уговоре са реномираним компанијама „Hansgrohe“, „Bizerba“ и „Hisense“. Они подразумевају подршку ученицима ове школе и олакшавање њиховог будућег запошљавања. Ђаци имају на располагању и опремљен Тренинг центар који омогућава примену дуалног образовања. Иначе, Техничка школа је добила и соларну електрану у којој се произведи 15 процената потребне електричне енергије за ту образовну институцију.

Планирано је да нова трафостаница 35/10 kV Ваљево 12, чија изградња је започета, преузме напајање целе индустријске зоне у том граду. То је веома значајно зато што су две „тридесетпетице“ које сада електричном енергијом снабдевају постојеће пословне просторије значајно оптерећене. У питању су трафостанице Дивци и Ваљево 4.

– Наш град се брзо индустријски развија. На путу је да достигне ниво из времена бивше Југославије када су овде радили познати привредни гиганти. Сада су ту велики страни и домаћи инвеститори који траже

повећање постојеће снаге. Има сигнала да нам стижу и нови купци за које морамо да обезбедимо електроенергетску инфраструктуру. Ова трафостаница је за то кључна јер ће бити инсталисане снаге од два пута по 12,5 MVA, што ће бити довољно да се подмире све потребе индустријске зоне – каже директор Огранка Електродистрибуције Ваљево Иван Драгићевић.

Грађевински и електро радови на новој трафостаници су поверени компанији „Кодар Енергомонтажа“. Уграђује се најновија опрема а укупна вредност целе инвестиције је 340,5

милиона динара. За развој града важна је нова брза саобраћајница која спаја Ваљево са аутопутем „Милош Велики“. Обилазница води до индустријске зоне у којој је сва потребна инфраструктура. Добра енергетска ситуација и квалитетно снабдевање повећава атрактивност локације, па постоји велико интересовање инвеститора из Немачке и из других економски снажних земаља да отворе нове фабрике у административном центру Колубарског округа.

Игор Андрић

**Зимски период искоришћен за
припремне активности**

Почиње изградња ТС 35/10 kV Аутопут

**Електродистрибуција Србије новим
енергетским капацитетима прати државне
пројекте од велике важности**

Београдско насеље Плави хоризонти, Икарус и фабрика вакцина добиће нову средњенапонску трафостаницу којом ће се повећати капацитети за прикључење нових корисника и осигурати стабилност напајања електричном енергијом. Нова трафостаница 35/10 kV Аутопут задовољиће потребе корисника на подручју омеђеном аутопутем ка Шиду, обилазницом ка Новом Саду и пругом Београд-Нови Сад.

Електродистрибуција Србије потписала је уговор са извођачем радова „Електромонтажом Краљево“ који подразумева и израду пројектне документације, добијање грађевинске дозволе на основу које ће се изводити радови. Након добијања грађевинске дозволе, следи пријава радова, а потом почетак изградње трафостанице.

Планирано је да трафостаница Аутопут има два енергетска трафоа, снаге 12,5 MW у спољашњем делу постројења, док ће 35 и 10 kV постројење бити монтирано у погонској згради која је монтажано-бетонског типа.

Током зиме, ван грађевинске сезоне, израђена је документација за извођење радова, односно пројекат за извођење и припрему грађевинских радова. Ту је, пре свега, насипање терена, јер је терен такве конфигурације да је потребно насути готово два метра новог материјала и припремити плато за изградњу трафостанице. Извођач радова у сарадњи са Сектором за планирање и инвестиције Електродистрибуције Београд обезбедио је неопходну опрему.

- Трансформатори домаће производње „Comel“, наручени су и испоручени. Опрема 10 и 35 kV је од произвођача „Siemens“, која је такође наручена и испоручена, као и ормани за сопствену потрошњу - рекао је Горан Стојановић, инжењер у Служби за надзор за објекте 110 и 35 kV Београд.

По добијању пријаве радова све припремне активности које претходе изградњи биће спроведене, додаје Стојановић, након чега следи почетак радова на изградњи нове трафостанице.

У међувремену, за потребе напајања фабрике вакцина већ су поред мобилног постројења 35/10 kV положени и 35kV напојни водови из правца трафостанице Икарус, тако да је део посла који се односи на коначно напајање ТС Аутопут завршен с тим, што ће се 35 kV напојни каблови искористити за напајање будуће трафостанице. ТС ће имати и нове системе за даљински надзор и обезбеђивање периметра, односно простора око објекта.

Катарина Поповић

ТИМ

У оквиру Службе за припрему и надзор инвестиција, надзорни орган за грађевински део радова је Предраг Савић, за електромонтажни део задужен је Драган Јанковић, док је за телекомуникације Драган Јоковић. Активности за добијање грађевинске дозволе поверене су Јасмини Марковић, захваљујући чијем ангажовању је тај поступак убрзан.

**Завршни радови на далеководу 35 kV
Младеновац-Сопот**

Резервни правац напајања пружа сигурност

**Гарант поузданог, сигурног и
квалитетног напајања корисника**

Младеновац ће добити резервни правац напајања пошто Огранак Електродистрибуција Београд завршава далековод 35 kV Младеновац-Сопот. Идеја о изградњи 35 kV далековода Младеновац-Сопот јавила се још 2012. године. У то време Младеновац није био на адекватан начин повезан са осталом мрежом пошто је припадао Електродистрибуцији Пожаревац. За снабдевање Младеновца користила се трафостаница 110/35 kV која није била повезана преко 35 kV водова са осталим подручјем Београда.

Тако издвојен Младеновац није имао могућности да у случају испада даље пренесе неопходну енергију. Није било могућности ни да се из постојеће „стодесетке“ укупне инсталисане снаге 63 MW (два трансформатора по 31,5 MW) пренесе довољна количина енергије у околне трафостанице у Младеновцу да би се надоместио недостатак енергије у случају квара.

- Далековод 35kV Младеновац-Сопот управо то омогућава. Он повезује трафостаницу 110/35/10 kV Раља са Сопотом и Младеновцем. Сада су сва три реона међусобно повезана, па ако се догоди квар у било којем од њих, у случају да има довољно енергије у осталим деловима конзума, она може да се пренесе преко 35 kV вода из једног у друго подручје. Вод је двосистемски, надземни, 2 x Al-Ce, 3x95 mm², а по истим стубовима имамо два вода који сваки за себе може да пренесе преко 20 MW снаге - каже Срђан Јевтић, из Сектора за планирање и инвестиције.

- Захваљујући овом решењу у случају испада једног трансформатора, из Раље се преко тих водова може пребацити потребна енергија тако да се тај недостатак потпуно отклони. Наравно, и у обрнутом случају, да се нешто деси у Раљи, енергију можемо усмерити ка критичном подручју. Тако да у случају потребе имамо могућност да тамо где је потребно усмеравамо енергију из осталих извора - напомиње Јевтић.

Он наводи да је вод комплетно изграђен и да је у току отклањање примедби по извештају Комисије за технички пријем. Очекује се да ће вод врло брзо бити стављен под напон. Као резервни правац напајања, он ће бити гарант поузданог, сигурног и квалитетног напајања корисника на овом конзуму.

Миланка Стојанић

Огранак Електродистрибуција Пирот

Тимски рад даје најбоље резултате

Смањени и технички и комерцијални губици електричне енергије

Пословни резултати Електродистрибуције у самом срцу Пиротског округа се већ годинама налазе на самом врху Дистрибутивног подручја Ниш. Огранак Електродистрибуција Пирот успева не само да задржи завидан пословни резултат, већ и да подигне лествицу успешности.

– Најбитнији је тимски рад - наводи директор Огранка Електродистрибуције Пирот Зоран Ђорђевић и указује на успешну сарадњу са најближим сарадницима о задацима и начинима за њихову реализацију, који му уједно и достављају извештаје о урађеним активностима и оствареним резултатима.

– Сваки посао и радни задатак се мора обавити на време и на најбољи могући начин, како за саму електродистрибуцију, тако и за све наше кориснике, којих је око 50.000 – истиче Ђорђевић. Мора се обезбедити сигурно и квалитетно снабдевање електричном енергијом целокупног конзума Огранка Пирот, који обухвата Белу Паланку, Бабушницу, Димитровград, као и град Пирот, на укупно 2.800 квадратних километара. То представља изазов, нарочито у зимском периоду када неповољне временске прилике и неприступачан терен отежавају редовно снабдевање.

– Уиграни, искусни и професионални електромонтерски тимови проблеме решавају у најкраћем могућем року – каже директор Зоран Ђорђевић. Због тога су

потребне инвестиције у већ постојеће електроенергетске објекте и мрежу, али и изградња нових капацитета.

ИНВЕСТИЦИЈЕ У МРЕЖУ

Борислав Колић, руководилац Сектора за планирање и инвестиције огранка Пирот наглашава значајна улагања у модернизацију мреже.

– Прошле године изграђене су три нове стубне трафостанице са прикључним 10 kV водовима за потребе прикључења објеката гасовода у Пироту, Димитровграду и Белој Паланци. Урађен је и 10 kV кабловски вод ТС 35/10 kV Пирот 7 - ТС 10/0,4 kV Денси 1, а укупна дужина изграђених 10 kV кабловских водова је око 2.600 метара – истиче Колић.

Такође, изграђен је и нови нисконапонски кабловски извод и један кабловски нисконапонски вод за прикључење гасовода у селу Бачево у Димитровградској области, а укупна дужина нисконапонских кабловских водова је 900 метара, навео је Горан Мишић, руководилац Сектора за одржавање електроенергетских објеката и мерних места. Он додаје да је реконструкцијом нисконапонске мреже у селима Бабин Кал и Радејна замењено 147 дрвених стубова са 160 нових бетонских стубова. Алуминијум-челик проводници замењени су самоносивим кабловским сноповима, а укупна дужина реконструисане мреже је око 10,3 километара.

Уграђено је и више од 300 нових прикључака и око 40 прикључних електрана у статусу купац-произвођач.

Прикључена је и ХЕ „Жута стена“ на Нишави снаге 1,93 MW, због чега је изграђено 35 kV разводно постројење.

СМАЊЕЊЕ ГУБИТАКА НА МРЕЖИ

Огранак ЕД Пирот је 2023. годину завршио са одличним резултатом када су у питању губици на мрежи. Они износе 6,53 одсто, што је за 0,01 одсто изнад планираних и то представља изузетан резултат, каже Ђорђевић.

– Са пословима на реконструкцији НН мреже се наставља, замењено је 10 трансформатора снаге 10/0,4 kV новим и савременијим, који доводе до смањења губитака – објашњава он. У циљу смањења губитака замењено је и 285 мерних група.

Ђорђевић је рекао и да је комплетирана документација за изградњу новог 35 kV вода ТС 35/10 kV Пирот 2 - ТС 35/10kV Пирот 7. Ускоро се очекује почетак радова. У току је израда документације и прикупљање дозвола за изградњу 10 kV кабловског вода ТС 10/0,4 kV Пометковци -ТС 10/0,4 kV Манастириште, дугог око пет километара, чиме би се повезали конзуми Бабушнице и Димитровграда. Истовремено се ради и документација за изградњу 10 kV водова из ТС 35/10 kV Пирот 8, као и припрема документације за реконструкцију 10 kV постројења и аутоматизацију ТС 35/10 kV Бела Паланка и Љуберађа.

Слађана Манчић

Редовна испорука електричне енергије и поред отежаних временских услова

Систем стабилан ТОКОМ ЗИМЕ

На читавој територији Србије број погонских догађаја у прва два месеца био је уобичајен за ово доба године и није прелазило границе нормале па се на измаку зиме може закључити да је ситуација на дистрибутивној мрежи била стабилна.

Екипе Електродистрибуције Србије ефикасно и у најкраћем року отклањале све регистроване кварове на дистрибутивној мрежи.

Без обзира на повећану потрошњу електричне енергије која је уобичајена током зиме, запослени у Дистрибутивном подручју Ниш су спремно одговорили на изазове тако да поузданост у раду дистрибутивног система ни у једном тренутку није била доведена у питање.

– Надлежни центри управљања у Дистрибутивном подручју Ниш управљају дистрибутивним системом који обухвата приближно 7.000 дистрибутивних трансформаторских станица и мрежу укупне дужине око 55.000 километара са којих се напаја више од 600.000 корисника дистрибутивног система. У овом зимском периоду остварен је проток од 1.658.216 MWx, а максимална снага је постигнута

12. јануара у вечерњим сатима и износила је 761 MW – каже Марија Жишић шеф Службе за планирање и оперативно управљање ДЕЕС.

Временски услови током зимског периода су углавном били повољни, посебно у другом делу зиме. Међутим, новембар су обележиле јаке временске непогоде, које су пратиле обилне падавине са снажним ударима ветра. Олујни ветар је обарао дрвеће и гране у близини траса далековода и кидао проводнике. Услед тога дошло је до повећаног броја кварова на дистрибутивној мрежи, нарочито на надземним средњенапонским водовима, на подручју Огранка Зајечар, Пирот, Ниш и Лесковац. Запослени у надлежним центрима управљања уложили су максималан напор да правовремено прикупе све неопходне информације о ванредним дешавањима у дистрибутивној мрежи. Без обзира на све изазове које је донела таква ситуација на подручју ДП Ниш, диспечери су коришћењем расположивих средстава даљинског управљања и средстава комуникације, са својим диспечерским екипама реаговали правовремено и у

најкраћем времену локализовали места кварова да би пренапојили делове мреже у циљу смањивања броја корисника без електричне енергије.

Координација са стручним службама које су радиле на отклањању кварова је била на високом нивоу, што је као резултат омогућило враћање дистрибутивне мреже у редовно уклопно стање у најкраћем могућем року.

Повољни временски услови у наредним зимским месецима су омогућили да се предузму ванредне активности на појачаној сечи растиња на трасама далековода и на реконструкцијама средњенапонске мреже. Ово је допринело да се значајно смањи учесталост и трајање кварова као и број корисника погођених прекидима у снабдевању електричном енергијом.

– Све то потврђују анализе и периодични извештаји о прекидима и показатељима поузданости који се редовно раде у Сектору за управљање ДЕЕС ДП Ниш – закључила је Марија Жишић.

Петар Јоксовић

Реконструкција и изградња нисконапонске мреже у Београду

Смањење броја кварова је пут до задовољног купца

У 2023. години на Дистрибутивном подручју Електродистрибуција Београд уграђени су изоловани проводници, а изграђени су и нови елементи мреже

На територији Огранка Баново Брдо изграђено је 2,49 километара нове нисконапонске надземне мреже. У Жаркову је реконструисана нисконапонска надземна мрежа у дужини од 1,2 километра, Железнику 0,6 километара, Великој Моштаници 3,2 километра и Остружници један километар, каже Душко Ралић, шеф Службе за одржавање ЕЕО, СН и НН. - Извршена је и прерада 178 кућних прикључака, док су у општинама Вождовац, Чукарица, Раковица и Савски Венац 54 стуба замењена новим, бетонским.

Повећану изградњу стамбених и пословних објеката у Огранку Земун, са општинама Нови Београд, Земун, Сурчин и још 8 села, пратила је изградња и реконструкција водова 1 kV.

–У склопу изградње нове саобраћајнице са Новог Београда на ауто-пут „Милош Велики“, поред осталог, положено је и 500 метара 1 kV подземних водова – истиче Саша Николић, шеф Службе техничких услуга. – Током реконструкције старог језгра Земуна, кроз улицу Кеј ослобођења, замењен је део 1 kV подземних водова и реконструисана је надземна 1 kV мрежа у дужини од 200 метара. Кроз улицу Главна смо изградили пет нових кабловских прелаза и заменили три 1kV подземна вода. Изграђена су четири нова прикључка за семафорску сигнализацију и реконструисали смо четири постојећа прикључка.

Огранак Лазаревац је сопственим снагама уградио 327 бетонских стубова и 12,5 километара самонесећих кабловских снопова – наводи Милан Љубојевић, руководилац Сектора одржавања Лазаревац.

– По оквирном споразуму за реконструкцију НН надземне мреже, у задњем кварталу прошле године уграђено је 318 бетонских стубова и 19,7 километара кабловских снопова. Остало је да се угради још 311 бетонских стубова и 27,4 километара кабловских снопова.

У погонима Младеновац, Сопот и Гроцка, Огранка Младеновац, током протекле две године 676 старих дрвених стубова је замењено новим бетонским. Уместо 75,73 километра старих проводника Al-Џе, развучен је нови снап СКС – истиче Слободан Стевановић, сарадник за одржавање ЕЕО и ММ.

– Једна од захтевнијих реконструкција рађена је у селу Велика Иванча. Демонтиране су дотрајале бандере и развучен је нови снап СКС-а. У наредној години планиране су активности на подручју Сопота.

У Огранку Крњача преко Сектора за планирање и инвестиције изграђено је 635 метара нове мреже и подигнуто је 15 нових бетонских стубова – истиче Милан Цветковић, руководилац Сектора за одржавање ЕЕО и ММ. Преко Сектора за одржавање ЕЕО и ММ реконструисано 16 километара надземне 1 kV мреже и замењено 60 стубова. Огранак Крњача, наглашава Цветковић, нема више надземне НН мреже која је изведена неизолованим проводницима.

У Огранку Београд-центар током прошле године урађена је превентивна замена дотрајалих каблова и кабловских прикључних кутија. Укупно је реконструисан 481

метар 1 kV подземних водова, наводи Марко Кузмановић, руководилац Сектора за одржавање ЕЕО и ММ. Такође, замењено је 35 старих стубова и ремонтвана је припадајућа надземна мрежа.

Огранак Обреновац, са погонима Обреновац и Барајево у прошлој години изградио је 960 метара нове НН мреже, и то 720 метара надземне и 240 метара подземне. Разлог изградње надземне мреже је прикључење нових објеката и то у Звечкој, Шиљаковцу, Барајеву и Баљевцу, објашњава Рајко Ђокић, из Службе за планирање и инвестиције. Укупно је реконструисано 24 километра НН мреже и замењено 40 стубова новим, бетонским.

Миланка Стојанић

Сваке године на провери 100.000 бројила

Прецизно и поуздано мерење за заштиту потрошача и смањење губитака

Редовно и ванредно оверавање бројила је законска обавеза
Електродистрибуције и спроводи се на рационалан и оптималан начин

Контролно тело (КТ) Електродистрибуције Србије у просеку, годишње прегледа око 100.000 бројила, од којих 90% овери, а за 10% одбије оверавање. Пројектовану потребу за оверавањем бројила на годишњем нивоу треба да прати повећање капацитета КТ, које је оправдано и технички изводљиво а све у циљу постизања дугорочне профитабилности и економичности. На основу резултата ванредног прегледа бројила, које је извршила Дирекција за мерење драгоцених метала (ДМДМ), број неисправних бројила, у 2023. години у односу на 2021. годину мањи је за 6%, што додатно потврђује допринос КТ општем циљу пословне политике Електродистрибуције Србије ка заштити потрошача и суштинског значаја мерења ЕЕ, рекла је Татјана Цинцар Вујовић, директорка Сектора за контролисање мерила ЕЕ.

Као регистровани експерт Акредитационог тела Србије (АТЦ) у поступку одлучивања о акредитацији, директорка Цинцар Вујовић наглашава да широко прихваћени алати инфраструктуре квалитета помажу у успостављању поверења и сигурности, али и обезбеђују значајну улогу у испоруци електричне енергије. Стога, улога КТ Електродистрибуције Србије треба да расте и да се унапређује.

Међулабораторијска поређења (МЛП) и испитивања оспособљености (ПТ шема) су веома важан аспект контроле квалитета резултата мерења и недвосмислена потврда компетентности. Контролно тело је од 2020. године организовало и спровело интерне ПТ шеме, билатерално поређење са ДМДМ, као и МЛП са ЕМС-ом, али и ПТ шему са домаћим произвођачима бројила. Тиме је доказана еквивалентност резултата мерења у свих 17 лабораторија, као и потврда тачности резултата мерења електричне енергије на местима примопредаје из преносног у дистрибутивни систем, а све у циљу заштите потрошача.

Иначе, Сектор за контролисање мерила електричне енергије Електродистрибуције Србије је овлашћено, акредитовано контролно

ИСПРАВНОСТ

Осигуравање професионалног развоја и потврда кредибилитета манифестује се стручним обукама и објављивањем стручних радова на скуповима од значаја из делокруга Сектора за контролисање мерила. Константно промовисање метрологије кроз исправност и поузданост мерења електричне енергије, оверавање бројила, само су неки од чинилаца који доприносе смањењу нетехничких губитака, каже Цинцар Вујовић.

СТРУЧЊАК У МЕТРОЛОГИЈИ

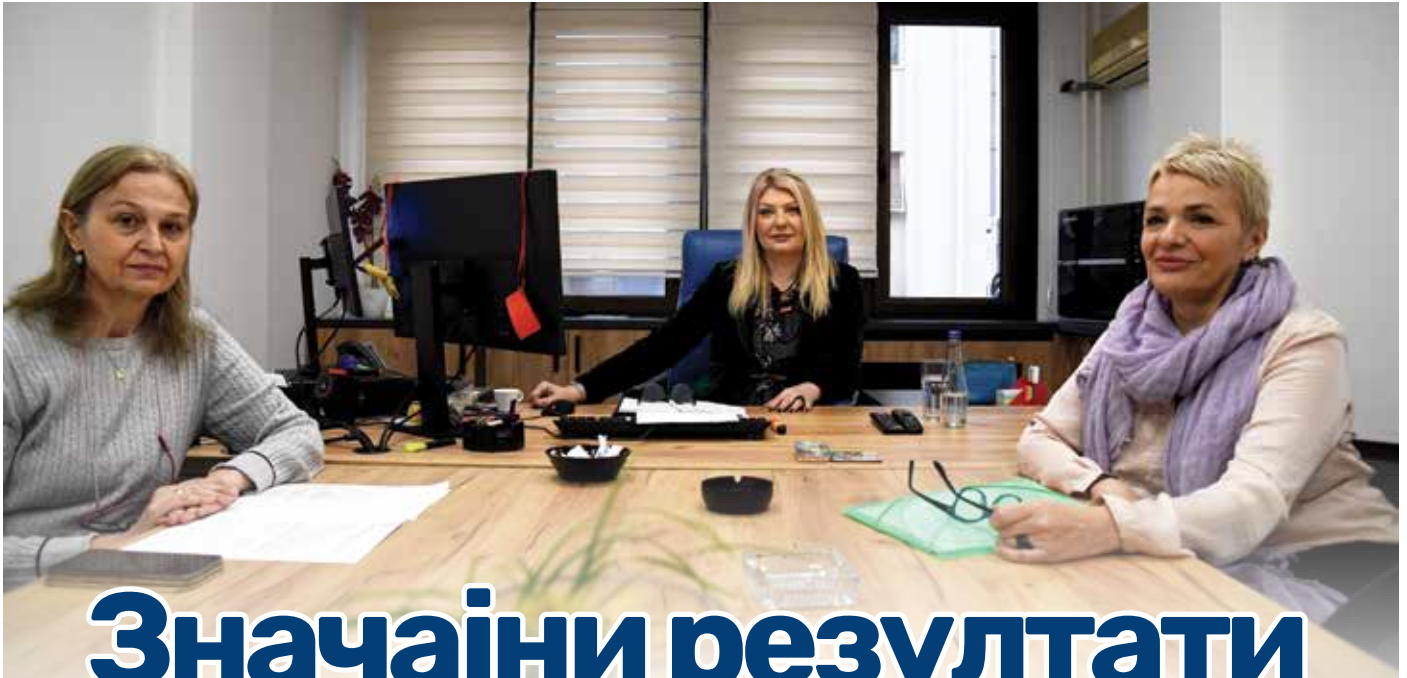
Именоване Татјане Цинцар Вујовић од стране делегата Одбора Европске сарадње у законској метрологији (WELMEC) за рад у радним телима WELMEC-а у области бројила посебна је част, задовољство и привилегија. За Електродистрибуцију Србије, то је непроцењива платформа за идентификацију, решавање и деловање по питањима законске метрологије, као и разумевање трендова и технолошких достигнућа.

тело, одговорно за оверавање бројила ЕЕ у складу са прописима којима се уређује ова област и представља снажан и ефикасан део метролошког система Републике Србије. Организационо, Сектор има пет служби за проверу мерила у сваком од Дистрибутивних подручја, Београд, Нови Сад, Краљево, Ниш

и Крагујевац са 17 лабораторија у којима се оверавају бројила а то су Земун, Београд, Нови Сад, Суботица, Зрењанин, Рума, Краљево, Ужице, Крушевац, Јагодина, Ниш, Зајечар, Лесковац, Врање, Крагујевац, Смедерево и Пожаревац.

Катарина Поповић

Купци-произвођачи као подршка енергетској транзицији

Значајни резултати у прикључењу купаца-произвођача

Електродистрибуција Србије је у протекле две године прикључила на мрежу 2.711 купаца-произвођача са тенденцијом раста динамике прикључења

Прошло је две године откако је ступила на снагу одлука Владе Републике Србије која је донела низ олакшица за такву врсту производње електричне енергије. Купци-произвођачи се прикључују на мрежу у најкраћем року и уписују у Регистар. Примећен је тренд раста у односу на 2022.годину, када су била прикључена 123 прозјумера. До сада су примљена 523 захтева за стицање тог статуса, од којих је позитивно решено 451 на нивоу Дистрибутивног подручја Електродистрибуција Београд, заједно са Огранком Лазаревац који је припојен том дистрибутивном подручју од новембра 2023. године.

У категорији домаћинства статус купаца-произвођач су стекла 342 корисника, док је 109 у категорији остали. Број купаца-произвођача разликује се по огранцима. Највише прозјумера је прикључено у Огранку Баново брдо, њих 108, у Земуну 102, Младеновцу 64, Обреновцу 64, а у огранку Београд центар 51, затим у Крњачи 36 и Лазаревцу 26. У 2023. години од купаца-произвођача у дистрибутивну мрежу Дистрибутивног подручја Електродистрибуција Београд је предато 1.705.008

kWh, рекла је Татјана Обрадовић, директорка Сектора за подршку тржишту и смањење губитака.

Корист је обострана и за корисника, јер се део енергије троши унутар самог система произвођача-потрошача, и за Електродистрибуцију Србије, јер се вишак произведене електричне енергије испоручује у мрежу.

Како истиче директорка Обрадовић, да би потрошач стекао статус купаца-произвођача, најпре мора да поднесе захтев и приложи неопходну документацију, а затим прилагоди место мерења, односно угради двосмерно бројило. Електрична енергија на тај начин се мери и у смеру преузимања из дистрибутивне мреже ка мерном месту корисника, и у обрнутом смеру, односно у смеру преузимања произведене енергије од мерног места корисника ка дистрибутивној мрежи. По прилагођењу мерног места приступа се потписивању уговора са ЕПС Снабдевањем. Ако документација коју је приложила странка односно извођач радова испуњава услове, запослени у Служби за енергетику дају сагласност огранцима да изађу на терен и формирају екипу за Интерни

технички преглед (ИТП). Огранци утврђују исправност уређаја и мерног места, издају Потврду о прикључењу објекта крајњег купца као купца-произвођача и Записник ИТП. Након добијене потврде од огранка на коме се мерно место налази, односно њихове сагласности, запослени у Сектору за подршку тржишту и смањење губитака уписују потрошача у регистар купаца-произвођача Електродистрибуције Србије (Регистар К-П).

Сва бројила мерних места купаца-произвођача повезана су путем даљинске комуникације са одређеним центром где се читавају. Бенефит купаца-произвођача јасно се може видети на рачунима за утрошену електричну енергију.

Интересантан је податак да су прва три купца-произвођача прикључена на мрежу у Огранку Земун убрзо након ступања на снагу поменуте процедуре.

Чињеница је и да енергија добијена из обновљивих извора привлачи све већу пажњу грађана, док је исплативост ових улагања мерљива у временском периоду који зависи од капацитета електране.

Катарина Поповић

Електродистрибуција Ниш у свом саставу има још једну пословницу

Нишлије „преузеле“ Пословницу Сврљиг

Запослени у Пословници Сврљиг као и подручје које покрива ова пословница од ове године су званично постали део нишке Електродистрибуције. Тиме нишки огранак претендује да постане највећи огранак Дистрибутивног подручја Ниш, не само по броју прикључених корисника на електродистрибутивну мрежу већ и територијално по површини коју заузима, што је до скоро била позиција Електродистрибуције Зајечар.

Миодраг Виденовић, шеф Пословнице Сврљиг каже да је у тој пословници запослено 18 радника, који се баве одржавањем мреже на територији од око 497 хиљада квадратних метара. Одржавају мрежу на подручју града и 39 села, а покривају и територију четири села општине Бела Паланка, која је територијално у надлежности огранка Пирот.

–На нашем конзуму имамо 7.517 корисника дистрибутивног система. Од тога су 563 правна лица, власници пословних објеката – каже Виденовић. У самом граду Сврљигу Виденовић подвлачи да имају 3.222 корисника, од тог броја 2.825 корисника су домаћинства, а пословних објеката је 396. У

Брже и лакше одржавање мреже једна од предности нове организације ДП Ниш

селима сврљишке општине има 4.295 корисника, а од тог броја правних лица је 166.

–На подручју које покривамо одржавамо 462.408 метара електроенергетске мреже, 148.451 метар далековода и 313.957 метара нисконапонске мреже – наводи Виденовић. Он додаје да ће сада, и поред тога што је већи део мреже на дрвеним стубовима, проблеми бити лакше санирани будући да су ближе територији Ниша, што је и био највећи разлог да се пословница организационо и територијално припоји огранку Ниш.

Да ће се препреке у одржавању лакше превазилазити сведочи и недавни прелазак електротрансформатора снаге 20 MVA из трафостанице „Алексинац“ у трафостаницу „Сврљиг“, једине стодесетке на том подручју. Овај трансформатор чуваће се као резерва, напомиње Виденовић. Иначе, Пословница Сврљиг, како он каже, углавном покрива сиромашно и рурално подручје, али одржавање и функционисање система несметано функционише.

Оливера Манић

Електродистрибуција Зајечар унапређује снабдевање града

Нова трафостаница напајаће западни и јужни део града

Историјска прилика за затварање прстена водова града Зајечара

У највећем граду Тимочке Крајине на југоистоку Србије, увелико се гради нова трафостаница 35/10kV „Зајечар 4“. Овај значајни енергетски објекат омогућиће ефикасно снабдевање свих корисника на територији јужног и западног Зајечара, као и свих постојећих и будућих објеката под брдом Краљевица, укључујући и оне које припадају спортско-рекреативном комплексу у чијем саставу је и нови национални фудбалски стадион, који је објекат од значаја за Републику Србију.

По речима Драгослава Павловића, директора Сектора за планирање и инвестиције Дистрибутивног подручја Ниш, трафостаница „Зајечар 4“ биће инсталисане снаге 2x4 MVA. Он посебно истиче чињеницу да ће се изградњом ове трафостанице и полагањем водова, који ће је спојити са већ постојећим трафостаницама у овом граду затворити прстен напајања око града Зајечара. То ће, по његовим речима, донети додатну значајну стабилност и поузданост у снабдевању свих корисника али и омогућити даљи индустријски и привредни развој овог града на Тимоку.

У току је пројектовање и изградња 35kV вода из суседних трафостаница, који треба да затворе ову битну петљу и омогуће напајање ТС „Зајечар 4“. Део 10kV водова из постојећих трафостаница усмериће се и ка центру града, како би се и тај део, који се тренутно напаја подземним 10kV водовима спојио са новоизграђеном ТС „Зајечар 4“ и

добио двострано, значајно поузданије напајање. Директор Павловић закључује да је ово историјска прилика за Зајечар чија ће реализација донети бројне бенефите и грађанима и привреди.

Тамара Величковић Славковић

Измештање далековода
у руднику мрког угља Соко

Нема енергетске стабилности без угља

Иако Србија прати светске трендове и опредељена је за зелену транзицију, неоспорна је чињеница да угљ и даље има велики значај за енергетску стабилност наше земље. Самим тим проширење површинског копа Биљкина струга, које ће бити могуће након измештања дела постојећег далековода Вина-Соко позитивна је вест не само за рударе и руководство ЈП ПЕУ Ресавица, РМУ Соко Сокобања, већ и за све грађане Србије.

Како објашњава Ненад Миленковић, главни стручни сарадник у Сектору за планирање и инвестиције Дистрибутивног подручја Ниш, након пријема захтева од стране ЈП ПЕУ Ресавица, РМУ Соко Сокобања, закључен је Уговор о измештању ЕЕО, тј. дела далековода 35 kV Вина-Соко у дужини од 600 метара. По његовим речима, у сарадњи са огранком Електродистрибуција Зајечар израђен је идејни пројекат и наручено шест нових стубова који су тренутно у фази

израде. Нова траса биће дужине 825 метара, а радови на њој почеће одмах након регулисања имовинско-правних односа од стране ЈП ПЕУ Ресавица, РМУ Соко Сокобања и исходавања решења о одобрењу за извођење радова.

Када све буде готово, у руднику мрког угља Соко биће могућа производња додатног угља за наш енергетски систем, а процене су да се на овом лежишту налази око 300.000 тона овог драгоценог енергента.

Тамара Величковић Славковић

Подршка Електродистрибуције Пирот подухвату на пољу обновљивих извора енергије

Чиста енергија за стару лепотицу

У завршној фази је изградња соларних електрана на крововима месних заједница у Дојкинцима и Темској

Након нешто више од годину дана од почетка радова на пројекту „Соларна Стара“, постављени су соларни панели првих задружних соларних електрана у старопланинским селима Темска и Дојкинци. Овај пројекат покренула је Енергетска задруга „Електропионир“, а реализован је уз помоћ мештана села Дојкинци и Темска, бројних донатора, града Пирота, и Сектора за планирање и инвестиције Електродистрибуције Пирот.

То је први уговор овог типа икада потписан у Србији. Идеја је да се сунчева енергија користи за потребе мештана ова два села, а да се приход од продаје вишка електричне енергије у наредних 25 година уложи у развој локалних заједница, удружења и организација. „Електропионир“ је из донација партнерских организација и својих средстава обезбедио половину потребне суме од 1,6 милиона динара, док је остатак новца за изградњу две соларне електране обезбеђен путем донацијске кампање на платформи Донације.рс. Било је потребно месец дана да се прикупи 116% од циљане суме, па ће захваљујући томе ове соларне електране имати 15 панела укупне снаге 6 kW.

ОЧУВАЊЕ НЕТАКНУТЕ ПРИРОДЕ СТАРЕ ПЛАНИНЕ

Соларне електране својеврстан су допринос очувању лепота и јединствене флоре и фауне Старе планине. Овај високи планински масив на граници између Србије и Бугарске има потенцијал да постане атрактивна туристичка дестинација за све који желе да уживају у нетакнутој природи. Бујне шуме и поља дивљег цвећа право су благо за истраживаче и биологе. Поједине биљне и животињске врсте не могу се наћи нигде другде у Србији. Један од најлепших предела на овој старој лепотици је заштићени природни резерват Бабин зуб, који је уједно и популарно скијалиште са великим развојним потенцијалом.

Иначе, документација за спровођење процедуре за стицање статуса произвођача из обновљивих извора енергије за задружне соларне електране у Дојкинцима и Темској припремљена је у сарадњи са „United Green Energy“ из Ниша, док је опрема обезбеђена у сарадњи са београдском фирмом „Conseko“. Фирма „IvDam Process Control“ донирала је један инвертер.

Електродистрибуција Пирот издала је услове за пројектовање и прикључење соларних електрана у селима Дојкинци и Темска у мају прошле године. Борислава Колић, руководилац Сектора за планирање

и инвестиције у огранку Пирот наводи да је са „Електропиониром“ склопљен уговор о пружању услуге прикључења, а очекује се и издавање решења о одобрењу за прикључење производног објекта, тако да се након потписивања уговора са снабдевачем који ће откупљивати прве задружне киловат сате очекује почетак рада ових двеју соларних електрана. Када се то догоди, ове електране ће постати прве задружне соларне електране у Србији које ће стећи статус купца-произвођача у складу са Законом о енергетици.

Тамара Величковић Славковић

НУКЛЕАРКЕ ОБАРАЈУ РЕКОРДЕ 2025. ГОДИНЕ

Производња електричне енергије из нуклеарних електрана обориће у 2025. години све рекорде, објавила је Међународна агенција за енергетику (IEA) у најновијој прогнози о кретањима на тржишту електричне енергије. У прогнози се истиче да се многе земље све више ослањају на нуклеарну енергију због енергетске безбедности и смањења емисија штетних гасова. Према подацима, производња струје из обновљивих извора ће на глобалном нивоу већ почетком следеће године потиснути угља као извор енергије. Светска потражња за електричном енергијом је у 2023. години порасла за 2,2 одсто, успоривши у односу на раст од 2,4 одсто у 2022. години. Велики раст потражње је забележен у Кини, Индији и земљама југоисточне Азије, док је у многим развијеним економијама потражња за струјом била слабија због високе инфлације и економских проблема који су ограничили производњу. Очекује се да ће глобална потражња за електричном енергијом до 2026. године расти у просеку за 3,4 одсто годишње.

Извор: www.euronews.rs
 Фото: www.pexels.com

УСВОЈЕНА ДЕКЛАРАЦИЈА О НУКЛЕАРНОЈ ЕНЕРГИЈИ

У Бриселу, на првом Самит о нуклеарној енергији светски лидери, међу којима је и председник Србије Александар Вучић, усвојили су 21. марта декларацију која се бави питањима нуклеарне енергије. Они су потврдили снажну посвећеност нуклеарној енергији као кључној компоненти глобалне стратегије за смањење емисија гасова стаклене баште из енергетског и индустријског сектора, осигуравање енергетске сигурности, повећање енергетске отпорности и промовисање дугорочног одрживог развоја и транзиције чисте енергије.

- Одлучни смо да учинимо све што је у нашој моћи да испунимо ову обавезу кроз наше активно и директно ангажовање, посебно јачањем сарадње са земљама које су одлучиле да развијају цивилне нуклеарне капацитете у циљу преласка са фосилних горива, на праведан, уредан и правичан начин, и да допринесе убрзавању фазе угља обезбеђивањем алтернативног и одрживог извора енергије без угљеника - наводи се у декларацији у коју је Тањуг имао увид.

Самит су организовале Међународна агенција за атомску енергију (ИАЕА) и Краљевина Белгија. Учествовале су делегације из 30 земаља, представници индустрије, шефови истраживачких центара, стручњаци, као и представници цивилног друштва.

Извор: www.rts.rs

ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ У ХРВАТСКОЈ НАДМАШИЛИ НЕОБНОВЉИВЕ

Обрада података почетком године је показала да су обновљиви извори енергије приликом производње струје у Хрватској били доминантнији извор у односу на необновљиве. Хидроелектране су произвеле највише обновљиве енергије, преко 42 одсто у јануару, док су остали обновљиви извори заједно учествовали са преко 22 одсто, и тако надмашили како необновљиве изворе (преко 19 одсто) тако и нуклеарну електрану (НЕ) Кршко из које Хрватска као сувласник добија око 15 одсто електричне енергије. Према подацима ОИЕ Хрватска, обновљиви извори су произвели 58 GWh више електричне енергије од термоелектрана и 133 GWh више од хрватског дела НЕ Кршко. Када је реч о необновљивим изворима енергије, природни гас је најдоминантније гориво. Свеукупно, јануарски подаци показују да је енергија ветра достигла највише резултате до сада. Укупна производња из ветроенергије је у јануару износила 294 GWh, из хидроелектрана 741 GWh, из НЕ Кршко 260 GWh, док су необновљиви извори произвели 335 GWh електричне енергије.

Извор: www.energetskiportal.rs
 Приредио: Милош Васин

Ненад Митровић, оснивач школе јахања Западна Морава

Електромонтер овенчан признањима

Ненад Митровић, електромонтер у високом напону краљевачке електродистрибуције, свакога дана из радног одела ускоче у гумене чизме и време проводи у школи јахања Западна Морава у селу Мрсаћ, петнаестак километара од Краљева. Вратио се са ванредне интервенције, пресвукао, и на понија једно за другим пео двоје деце од три и пет година.

- Рођени сам Београђанин, одрастао сам тамо, школовао се и запослио као електричар на различитим пословима у огранку Електродистрибуција Београд од 1989. године. Живео сам у стану, а маштао о Морави, ту где је отац на дедовини изградио викендицу, на равном и великом плацу. Пресекао сам 2011. и вратио се коренима. Прва кобила је дошла касније, сасвим случајно. Сестра од ујака се такмичила у добро организованом клубу Милиционар, а данас је коњички судија. Поклонила нам је пунокрвну арапску кобилу. После смо морали да набавимо пастува. Сада имамо енглеског пунокрвног галопера и три липицанера. То су коњи погодни за трку и дресуру, ендуранс (даљинско јахање) и препоне – каже Митровић.

Узгајани су на царским и краљевским дворovima. Са њима мора много да се ради, а обавезно се јашу на бар три дана, зато што траже трчање и слободу. Обуком

Добитник је престижне награде за неговање традиције средњевековне Србије из доба Немањића

полазника и дресуром коња се бави Силвија Тодоровић, рођена Пољакиња, која се од малих ногу озбиљно посветила овом спорту у својој домовини. Почетници се брзо оспособе за рекретивно јахање у ограђеном простору, а они искуснији спремни су и за отворена пространства, али у контролисаним условима.

ВИТЕЗОВИ И ШТИТОНОША

У Ненадовој породици су стасала четири млада витеза. Чланови су краљевачке Свебор дружине свети кнез Лазар. Добро јашу, а знају и да гађају из лука и стреле на коњу, рукују мачем, сабљом и буздованом.

Могу да пресеку лубеницу на глави другог витеза док су у пуном галопу.

Копље им пролази кроз постављене алке.

Учествују у дуелима који су били најпопуларнији у средњем веку, познатим

као ђострање. Витезови јашу један другом у сусрет, наоружани су дрвеним копљем, а циљ им је да оборе противника.

- Они су витезови, са њима се људи сликају, а ја сам углавном у штали, храним и негујем коње, шалим се да сам им штитонша. Први пут смо се појавили на Маглич фесту, синови су у срењевековној опреми или оклопу који верно одсликава оргинално оружје блиско аутентичном, одоре и накит дама су историјски верни. Људима се све то допада, свира се ренесансна музика, гусла се, има соколова, а многи узјашу наше коње. Ми смо често на манифестацијама тог типа. Нема много витезова на коњима, па нас људи препознају и памте. Синови доносе бројне награде са бројних витешких турнира, а били су и гости Министарства иностраних послова - каже Митровић.

Људе из провинције обично заведу светла великога града, као у песми. Ненад је у велеграду сањао моравске брзаке и повечери, Краљево је добило доброг монтера, а на петнаестак километара од града место где се окупљају љубитељи племенитих животиња, природе и историје.

Игор Андрић

Милешева - гробно место светог Саве,
галерија слика и преписивачка радионица

Љубав и милосрђе на фрескама

Бели анђеоло је званично најлепша
фреска тринаестог века на свету

„Ништа што је Ђото створио не може се упоредити са лепотом анђела из Милешеве“, овом реченицом је на чаробну лепоту животописа светској јавности први скренуо пажњу научник Артур Еванс у Манчестер гардијану из 1883. године. Заиста, тај прелепи анђеоло одевен у облак, бело драперје не престаје да очаравани после више од 800 година од свог постанка. Његов лик је у ствари портрет краљице Белосаве, жене ктитора краља Владислава. Он је, осим као градитељ манастира, запамћен и по томе што је после преговора са својим тастом, бугарским царом Асеном, пренео земне остатке светог Саве у Милешеву.

Бели Анђеоло је вековима био сакривен под слојем малтера друге фреске. Пронађен је тек приликом једне од реконструкција у 20. веку. У новију историју се уписао 1963. године, када је био део првог сателитског преноса између Старог континента и Америке. Уз кадрове човековог освајања Месеца и кинеског зида, био је део сигнала који је са Земље послат у васиону, зато што је процењено да би га могући ванземаљски облици живота схватили као поруку љубави и разумевања.

Монахиња бритког ума, мати Параскева, уз благослов сестринства манастира и њихову стручну помоћ нам објашњава да је на фресци представљен архангел Гаврило, који раширених крила седи на камену одваљеном од Христовог гроба и запањеним женама мирносноцима, које су дошле по Исусово тело преноси најрадоснију вест. Руком им показује да је гроб празан, да је господ васкрсао, смрт победио и нама живот даровао. Тако је дао свима на знање да има живота после уснућа.

Милешевска галерија портрета је драгоцен дар не само српској и византинској уметности, већ и европској, јер таквих портрета у 13-ом веку нигде нема. Верује се да је свети Сава упознао милешевске сликаре на својим путовањима у Никеју, Цариград и Солун, те да их је препоручио свом братанцу. На једној фресци је вероватно највернији портрет светитеља чији лик и очи плене духовном лепотом.

Манастр Милешева је више пута рушен и обнављан. Руске и молдавске владарске породице неговале су везе са удаљеним српским манастиром у 16. и 17. веку. Доказ је златна чаша, дар Ивана Грозног. Њен моћни заштитник је био и Мехмет-паша Соколовић, некадашњи милешевски ђак. У време када је српски народ осиромашао бележи се да су манастиру веће прилоге давали муслимани и јевреји него православни. На светим водама Лима, где већ вековима живе и исту судбину деле различити народи, религије и културе Бели анђеоло представља поруку милосрђа.

Игор Андрић

МОНАСТИР МИЛЕШЕВА

Задужбина маузолеј краља Владислава, сина Стефана Првовенчаног се налази на благим падинама Златара, око 4 километра од Пријепоља. Испод је утврђења Милешевац на обали Милешевке, а уз некада важан пут из Цариграда до Јадранског мора. Гробно је место светог Саве, у њој је галерија слика, била је преписивачка радионица, а у 16-ом веку и штампарија. Ту се крунисао босански краљ Твртко, а Стефан Вукчић Косача прогласио се Херцегом Светог Саве (отуда Херцеговина). Ту се чува лева шака светитеља, коју је од Турака откупио отац Руђера Бошковића, дубровачки трговац Никола. У ризници је и реконструисани штап светог Саве.

БОЉЕ СНАБДЕВАЊЕ ЗА СВЕТИЊЕ, ГРАЂАНЕ И ПРИВРЕДУ

Нова трафостаница 35/10kV Велика Жупа је у пробном раду. Када буде у пуном капацитету обезбедиће сигурније напајање и створити могућност за прикључење нових корисника, као и повећање снаге за постојеће купце. Истовремено се решавају и проблеми на ниском напону. У претходних неколико година је замењено 2.100 стубова. Реконструисана је између осталих и једна мрежа у близини Милешеве, каже директор погона Пријепоље Александар Вараклић, чији је прадеда уписан у манастирским књигама као учесник у једној од обнова.

Сићевачка клисура - импозантни део кањона реке Нишаве

Рај за адреналински туризам

Нетакнута природа, чист ваздух, ретке врсте флоре и фауне

Свега 14 километара источно од Ниша, у долини реке Нишаве, између Нишке бање и Беле Паланке налази се импресивна Сићевачка клисура. Друга по дужини клисура пробојница у Србији простира се дужином од 17 километара, а у најужем делу дубока је између 260 и 360 метара. Ток реке Нишаве усекао је чудесну клисуру између северних огранака Суве планине и јужних падина Сврљишких планина и направио прави рај за љубитеље нетакнуте природе, рафтинга, алпинизма, планинарења, риболова, кајака на брзим водама и параглајдинга.

Кроз Сићевачку клисуру, паралелно са Нишавом изграђени су железничка пруга која је део велике светске железничке магистрале Лондон-Париз-Београд-Ниш-Софија-Истанбул, и међународни магистрални пут, источни крак Коридора и веза преко Мале Азије са осталим делом света.

Због својих геоморфолошких одлика, живописних предела као и јединствене флоре и фауне, од 2000. године Сићевачка клисура је проглашена за парк природе друге категорије заштите. Поседује значајна еколошка и културна добра и станиште је више ендемских и ретких врста биљака и животиња. Традиционални начин живота на овом простору у симбиози је са задовољењем биолошких, духовних, естетских, културних, туристичких и здравствено-рекреативних потреба савременог друштва.

Најатрактивнији део клисуре представља грандиозни Градиштански кањон са оштрим литицама на којима се крију гнезда ретког сувог орла. На излазу из кањона налази се узвишење Облик, интересантно по томе што ту заједно обитавају ретке биљне врсте, српска и Наталијина рамонда. Ту су свој дом нашле и бројне лековите биљке попут жалфије, типично медитеранске

врсте чије је ово најсеверније налазиште, а могу се видети и дивљи јоргован и дивља вишња.

Љубитељи спорта и активног одмора овде могу уживати у планинарењу и шетњама, као и у риболову, рафтингу и параглајдингу. Сићевачка клисура је међу алпинистима позната као веома атрактивно пењалиште. На томе може да захвати стенама висине 50 до 250 метара, као и више од 50 смерова којима се може успињати. Могу се истраживати и бројне пећине и јама.

У последње време, у складу са режимима заштите клисура, све више добија на значају сакупљање шумских плодова и лековитог биља (камилица, кантарион, мајчина душица, хајдучка трава, зова, клека), производња органске хране и риболовни туризам.

Сваке године у другој половини маја одржава се манифестација Дани жалфије. Изнад Сићева је једино место у Србији где у природи расте жалфија, једна од најстаријих лековитих биљака. С почетка пролећа читава брда изнад Сићева добију љубичасту боју и замиришу на жалфију.

Од 2021. године занавља се

светковина у част вина, виноградара и почетак бербе. Уз песму, вино и фолклор замишљена је као сабор произвођача, мештана, поштоваоца и љубитеља села. Данас се Сићевачки виногради могу похвалити спојем нових сорти као што су Шираз, Мускат Отонел, Шардоне, али и старих аутохтоних, Тамјанике, Пловдина, Смедеревке, Нишевланке.

Један од најлепших видиковаца у Србији, Браљски камен, налази се у селу Сићево и по многимима је лепши од Гранд кањона. Са њега се пружа поглед на Нишаву која је кроз миленијуме својим јуришима издубила стене и Божјом вољом створила магичан призор који надахњује и умирује.

У самом центру села налази се позната ликовна колонија коју је 1905. године основала наша чувена сликарка Надежда Петровић. Дуги низ година, сваке јесени, колонију посећују домаћи и страни ликовни уметници где десетак дана сликају и стварају. Поред ликовне, сваке године одржава се и књижевна колонија а последњих година покренута је и фото колонија.

Слађана Манчић

ПОСЛОВНИЦА НИШКА БАЊА БРИНЕ О КОРИСНИЦИМА

Мрежу 11 насеља, на подручју Сићевачке клисура чине делови градских општина Нишка бања и Бела Паланка, са око 4.000 становника. Почетком 21. века развија се и изградња викенд насеља чија је основна намена потреба становништва за одмором и рекреацијом. Насеља су лоцирана у подножју врхова Суве и Сврљишке планине у висинском појасу од 220 до 420 метара, на атрактивним зонама очуване природе и добре саобраћајне повезаности са Нишом, као најближим урбаним центром. Саша Стојановић, шеф пословнице Нишка бања, наводи да на потезу Сићевачке клисура пословница Нишка бања снабдева електричном енергијом 1.877 купаца који се напајају преко 14 трафо реона са 10 kV мреже у дужини од 27,8 километара и нисконапонске мреже у дужини од 55,9 километара. Стојановић додаје да је у циљу бољег снабдевања на подручју Сићевачке клисура крајем прошле године обављена и сеча растиња испод средњенапонске мреже у дужини од 2,56 километара.

Почетак електрификације Новог Сада

Змај Јовина улица у Новом Саду,
1912. године

Победа електричне енергије над плином

Прва електрична сијалица у Новом Саду је засијала 1892. године, када је у дворишту хотела „Јелисавета“, данашњи хотел „Војводина“, постављен агрегат који је осветљавао овај објекат и позориште „Дунђерски“.

Нешто раније, 1886. године је изграђена плинара па је у Новом Саду било постављено плинско осветљење. У плинари се од каменог угља производио плин за потребе осветљавања улица и домаћинстава, а мрежа плиновода је била дугачка око 40 километара. То је вероватно био разлог што је Нови Сад добио електричну енергију тек 1910. године, иако су је у то време већ имала и много мања места у Војводини.

Градски оци су попустили 1908. године, када су одлучили да прихвате понуду Деоничарског друштва из Будимпеште за изградњу електричне централе и трамвајске мреже.

Уговор је, по концесији,

одобрио Деоничарском друштву да у граду постави каблове за пренос струје и да у близини старе Железничке станице, а то је данашње место пословне зграде Електродистрибуције Србије, изгради електричну централу. Осим производње и дистрибуције електричне енергије, концесионар је био дужан да обезбеди струју од 550 волти за изградњу електричног трамваја. Централа је почела да ради 1910. године, што се сматра и почетком електрификације Новог Сада, а годину дана касније је у саобраћај пуштен први трамвај. Од збирне снаге свих електрана у Војводини која је износила осам MW, новосадска је била највећа и имала је снагу од 3,5 MW.

Електрично осветљење су прво добиле улице у којима није било плинског осветљења, делови Подбаре, Салајке, Роткварије, као и делови Футошке улице од

Јодне бање. Деоничарско друштво из Будимпеште је 1912. године уговор о концесији пренело на Новосадско електрично деоничарско друштво, у којем је и даље највећи удео имала та компанија.

Електрификација Новог Сада је рађена континуирано, чак и током Првог светског рата, када је 1916. године и Градска кућа добила струју. Колики је био интензитет електрификације, показује и податак да је број корисника електричне енергије порастао са 3.293 у 1915. години на 5.204 у 1917. години. Електрификација је, такође, имала снажан утицај на привлачење становништва, знања и капитала у Нови Сад.

Електрична централа је уништена у савезничком бомбардовању у јесен 1944. године. После рата је обновљена, а престала је да ради 1961. године.

Милош Васин

5 ЗЛАТНИХ МОНТЕРСКИХ ПРАВИЛА

1 ИСКЉУЧЕЊЕ
УЗ ВИДЉИВ
ПРЕКИД
(ако је
конструктивно
изводљив)

2 СПРЕЧАВАЊЕ
СЛУЧАЈНОГ
ПОНОВНОГ
УКЉУЧЕЊА
(закључавање
- блокирање и
постављање
опоменских
таблица)

3 УТВРЂИВАЊЕ
БЕЗНАПОНСКОГ
СТАЊА

4 УЗЕМЉИВАЊЕ
И КРАТКО
СПАЈАЊЕ

5 ОГРАЂИВАЊЕ
ОД ДЕЛОВА ПОД
НАПОНОМ И
ОЗНАЧАВАЊЕ
И ОГРАЂИВАЊЕ
МЕСТА РАДА

**ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА
СРБИЈЕ**

